

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

**Mediální obraz lidí se zdravotním postižením a
znevýhodněním v českém televizním zpravodajství**

Bakalářská práce

Autor práce: Tomáš Pavlica

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Macková

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. července 2020

Tomáš Pavlica

Bibliografický záznam

PAVLICA, Tomáš. *Mediální obraz lidí se zdravotním postižením a znevýhodněním v českém televizním zpravodajství*. Praha, 2020. 76 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Mgr. Veronika Macková.

Rozsah práce: 132 586 znaků včetně mezer

Anotace

Tato práce má za cíl představit mediální obraz osob s handicapem, který je utvářen pomocí hlavních zpravodajských relací České televize a Televize Nova. Hlavním tématem práce bylo analyzovat mediální rámce a stereotypy, které jsou spojovány s lidmi s postižením. V práci jsou kategorizovány již známé mediální rámce a stereotypy a dávány do souvislostí tak, aby vznikl celistvý mediální obraz osob s handicapem. Analýza byla provedena metodou kvalitativní obsahové analýzy za pomoci otevřeného kódování.

Annotation

This paper aims to present the media image of people with disabilities, which is formed by the main news program of Česká televize and Televize Nova. The main theme of this work was to analyse the media frameworks and stereotypes associated with people with disability. In this work, already well-known media frameworks and stereotypes are categorised and put into context to create a complete media image of people with disabilities. The analysis was done using a qualitative method using open coding.

Klíčová slova

Osoba s handicapem, mediální obraz, mediální rámec, stereotyp, televizní zpravodajství

Keywords

Person with a disability, media image, media framework, stereotype, television news

Title/název práce

Media image of people with disabilities in czech TV news

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé závěrečné práce Mgr. Veronice Mackové, která byla ke mně trpělivá a ohleduplná. Velký dík patří taky mé lásce Kristýně Doubravové, která mi byla oporou a dobrou rádkyní. Stejný dík patří i Nikole Wejmelkové, která mě podporovala a motivovala v práci od začátku do konce, i když nemusela. A děkuji rodině i přátelům, že ve mě věřili.

Obsah

Obsah.....	1
Úvod.....	3
Lidé se zdravotním postižením	4
Vývoj postoje společnosti k osobám s handicapem	6
Televizní zpravodajství	8
Mediální rámcování a stereotypizace	10
Účinky médií	10
Mediální reprezentace	11
Stereotypizace	14
Mediální rámování	18
Teorie rámcování.....	18
Zobrazování handicapovaných v médiích.....	19
Metodologie	24
Kvalitativní obsahová analýza	24
Výzkumné otázky.....	25
Analýza výzkumných otázek	25
Výběr médií.....	26
Události České televize	26
Televizní noviny Televize Nova	27
Sběr dat.....	28
Analýza mediálního obrazu osob s handicapem	29
Analýza výzkumné otázky č. 1 a 2.....	29
Analýza výzkumné otázky č. 3.....	56
Analýza výzkumné otázky č. 4.....	58
Shrnutí analýzy.....	60

Závěr.....	63
Summary	67
Použitá literatura	68
Výzkumný vzorek reportáží	72
Teze	74

Úvod

Téma mé bakalářské práce *Mediální obraz lidí se zdravotním postižením a znevýhodněním v českém televizním zpravodajství* se mé osoby bezprostředně týká. Sám jsem člověk, který je znevýhodněn zdravotním postižením a neustále se setkávám s předsudky a stereotypy, jak pozitivními i negativními, které ve většinové společnosti vůči osobám s handicapem přetrvávají. Tato stereotypizace vede dle mého názoru k nepochopení potřeb osob s handicapem. Zatímco odborná veřejnost nabízí pochopení pro tyto potřeby, u většinové společnosti, dle mého názoru, tomu tak není a převládají stále stejné, většinou negativní názory na osoby se zdravotním postižením. V této komunikaci hrají roli i média, která předkládají obrazy a představy o osobách s handicapem většinové společnosti. Cílem mé bakalářské práce je tyto mediální obrazy osob s handicapem analyzovat a nabídnout představu toho, jak jsou lidé s handicapem vnímáni díky televiznímu zpravodajství.

V úvodu mé závěrečné práce definuji osobu se zdravotním postižením a znevýhodněním jako takovou. Tato definice mi poskytne popis toho, jak jsou lidé s handicapem v dnešní světě vnímáni a navážu i vývojem postoje společnosti k lidem s handicapem.

Druhá část teoretické kapitoly se zaměřuje na samotný vliv médií na veřejné mínění a utváření obrazů o světě a společnosti. Důraz budu klást především tématům mediálního rámcování a stereotypizace, jelikož tyto fenomény výrazně ovlivňují vnímání jednotlivých skupin obyvatelstva. V celé práci vycházím z teze, že právě mediální obraz jednotlivých skupin obyvatelstva má velký podíl na jejich celkovém vnímání ve společnosti. Ve stejné části uvedu i jednotlivé rámce a stereotypy týkající se osob s handicapem, které již byly v odborné literatuře v minulosti popsány.

V analytické části použiji metodu kvalitativní obsahové analýzy s otevřeným kódováním. Mou analýzou projdou reportáže České televize a Televize Nova, které splňovaly kritéria pro zařazení do výzkumného vzorku ve sledovaném období. Získané informace pečlivě analyzuji, nabyté informace rozdělím do příslušných kategorií a na tomto základě sestavím ucelený mediální obraz osoby s handicapem.

Lidé se zdravotním postižením

Pro potřeby této práce je nutno definovat termín zdravotně postiženého či znevýhodněného člověka. V literatuře neexistuje jednotný termín, který by jasně definoval tyto osoby. Navíc se nemění jenom samotné chápání tohoto pojmu napříč časem, ale i pojem samotný. V této terminologii se odráží nové tendence a celkový přístup společnosti ke zdravotně postiženým. *„Společným kritériem, zřetelně probíhajícím napříč lidskými dějinami, pro hodnocení vztahu společnosti ke slabým a postiženým, je vnímání jejich nedostatků vzhledem k boji, práci, soběstačnosti a účasti na životě společnosti.“* (Novosad, 2011:67).

Světová zdravotnická organizace (WHO) ve své Mezinárodní klasifikaci funkčních schopností, disability a zdraví z roku 2001 (International Classification of Functioning, Disability and Health (MKF)) již ve svém úvodu zmiňuje, že klasifikace MKF seskupuje různé druhy zdravotního postižení dle toho, co jsou lidé s těmito omezeními schopni zvládnout či vykonat. Není tedy podstatné, jakým konkrétním druhem postižení lidé trpí, ale do jaké míry jsou schopni participovat v aktivitách, které život nabízí. Takto nastavené vnímání tělesně postižených osob odbourává jejich vnímání jen skrze jejich handicap. Význam je kladen i na faktory prostředí (rodinné zázemí, výchovu, dostupné pomůcky) a individuální faktory (akceptace postižení či povahové rysy). Podobně nahlíží na postižení i Murphy - *„postižení je zároveň stav těla i aspektem sociální identity – je to proces, který uvádějí do pohybu somatické příčiny, ale definici a význam mu dává společnost.“* (Murphy, 2001: 69 in Novosad, 2011)

OSN v Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením z roku 2006 označuje osoby s handicapem jako *„Osoby se zdravotním postižením zahrnují osoby mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními.“* Zároveň státy, které se k této úmluvě zavázaly, v preambuli v bodu E *„uznávají, že zdravotní postižení je pojem, který se vyvíjí a který je výsledkem vzájemného působení mezi osobami s postižením a bariérami v postojích a v prostředí, které brání jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti, na rovnoprávném základě s ostatními.“*

Ve Sbírce zákonů ČR, konkrétně ve školském zákoně č. 561/2004 Sb., je patrná nejednoznačnost definice osoby se zdravotním postižením. V devátém odstavci paragrafu 16 je dítě se zdravotním postižením chápáno jako dítě s *„...mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo*

autismem.“ (Zákon č.561/2004 Sb.) Zároveň v prvním odstavci stejného paragrafu je takovýto žák definován jako osoba „...se speciálními vzdělávacími potřebami, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.“ (Zákon č. 561/2004 Sb.) Mezi těmito opatřeními se nachází užití kompenzačních pomůcek, speciálních učebních pomůcek, vyučování v upravených prostorách, úprava vzdělávacího plánu, metod a hodnocení, či servis odborníků a pedagogických pracovníků. (Zákon č. 561/2004 Sb.)

V zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách se rozumí zdravotním postižením „*tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby.*“ (Zákon č. 108/2006 Sb.) V tomto zákoně jsou definovány i oblasti života, ve kterých jsou lidé zdravotně postižení omezováni. Patří mezi ně mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. (Zákon č. 108/2006 Sb.) Z hlediska tohoto zákona není tedy důležitý druh zdravotního postižení, ale jeho vliv na participaci v běžné životě.

V Psychologickém slovníku je zdravotní postižení definováno jako „*dlouhodobý nebo trvalý stav, který nelze léčbou zcela odstranit, u něhož však lze jeho nepříznivý dopad zmírnit soustavou promyšlených opatření.*“ (Hartl, 2000: 442).

Pipeková uvádí, že v dnešní době je termín postižený člověk nahrazován pojmy znevýhodněný člověk či jedinec se speciálními potřebami nebo se specifickými potřebami (Pipeková, 2006).

V Defektologickém slovníku nalezneme definici zdravotního postižení jakožto „*shrnující označení pro všechny vady či poruchy, defekty nebo anomálie.*“ (Sovák, 2000: 272).

V dnešní době by podle Procházkové (2009) měl být kladen důraz na to, aby byl člověk stavěn na první místo, postižení až za něj. Člověk je definován jako lidská bytost, jeho postižení je druhotné. Stejně k této problematice přistupuje i Úřad veřejného ochránce práv, který vydal manuál, určený primárně pro média, *Jak mluvit a psát o lidech a s lidmi s postižením* (2020). V něm je jednoznačně doporučován model komunikace navržený Světovou zdravotnickou organizací, která doporučuje zohlednit pět faktorů v přístupu k osobě s handicapem jako jsou zdravotní stav, prostředí, osobnost, možnost sociální participace nebo míru soběstačnosti.

Znevýhodnění (handicap) jedince v denních aktivitách a přístupech k právům, životním šancím, příležitostem i společenskému uplatnění je dle Novosada (2011) sociální povahy a

neutváří se samotným zdravotním postižením. Je rozvíjeno v závislosti na společnosti, na jejích postojích vůči bariérám a nerovnostem, na celkovém naladění společenského klimatu.

Mění se i přístup k dělení druhů zdravotního postižení. V minulosti se druhy odlišovaly dle postižené části těla, základem bylo rozlišení tělesného a mentálního postižení a od tohoto dělení se odvíjelo další. Naproti tomu MKF rozlišuje tzv. „komponenty zdraví“, které identifikují základní složky zdraví, neorientuje se tedy na „následky“ nemocí či zdravotních problémů. Dle Novosada (2011) není nutné upozorňovat na zdravotní stav jedince, stačí upozornit na postižení jeho konkrétní funkce či schopností.

Vývoj postoje společnosti k osobám s handicapem

Přístup ke zdravotně postiženým lidem se během let měnil. V dějinách jsme došli přes fyzickou likvidaci, segregaci přes fascinaci monstry až k inkluzi. J. Michalík (in Krhutová, 2005) rozděluje historii do epoch dle toho, jaké postavení příslušelo osobám se zdravotním postižením. Jsou to epochy represivní, zotročovací, charitativní a socializační. Už z tohoto rozdělení je patrné, že přístup společnosti ke zdravotně znevýhodněným jedincům prošel výraznou změnou k lepšímu.

Tento vývoj podle Lechty (2010) ovlivňují dva faktory, prvním z nich je orientován na socioekonomickou situaci dané společnosti a převládající světonázor. *„Pokud jde o socioekonomický faktor, je zřejmé, že zabezpečení péče o jedince s postižením závisí na tom, zda dané společenství má k dispozici dostatek materiálních prostředků, které by mohly být vyčleněny i na péči o ty její členy, kteří jsou v důsledku svého postižení na takovou pomoc více či méně odkázáni.“* (Lechta, 2010: 25)

Novosad (2011) i Vágnerová (2000) pak zmiňují i neustálou ambivalentnost přístupu ke zdravotně postiženým. Toto psychologické hledisko se vyznačuje zároveň pozitivním i negativním přístupem k jedincům zdravotně postiženým. Pozitivní přístup se projevuje jistou empatií či soucitem k těmto lidem, z té negativní stránky slouží jako odstrašující případ, kdy jejich postižení vzbuzuje strach a něco, čemu je lépe se vyhnout. Společnost v tomto případě bere za vzor jakýsi ideál krásy, nejen co do fyzické stránky, ale i chováním a schopnostmi. *„Medializovaný ideál svou podstatou masově konzumní fyzické krásy a výkonnosti představuje další překážku lidí s tělesným postižením k jejich co nejúplnější společenské akceptaci,“* píše Novosad (2011: 72).

Zdravotně postižení v tomto procesu podléhají stigmatizaci, tedy procesu, jímž společnost reaguje na odchylku od obecné normy, jak má jedinec fungovat, reagovat a čeho má být schopen, včetně vnímání jeho vzhledu, vnímání, komunikace, pohybu a podílu na životě ve společnosti. Osoby zdravotně postižené jsou tak neustále, avšak neúmyslně, podrobovány a srovnávány s normami dané společnosti a označovány jako varovný příklad, i když si za svůj stav nemohou (Novosad, 2011).

V české společnosti žije podle Výběrového šetření osob se zdravotním postižením z roku 2018 1152 tisíc osob se zdravotním postižením, což je 13 % populace České republiky. Více než polovinu z nich tvoří obyvatelé starší 65 let. Podstatná část je ovdovělá či svobodná. Taktéž dosahují v průměru nižšího vzdělání a necelá pětina z nich pracuje. Třetina osob se zdravotním postižením, což činí 384 tisíc občanů, pobírá invalidní důchod třetího stupně. Ten se v posledních letech zvyšoval prakticky konstantní rychlostí i přes přirozené výkyvy hospodářského cyklu. V době krize se dokonce zvyšoval více jak v době ekonomické prosperity (ČSÚ, Průměrná měsíční výše důchodů v ČR podle druhu, 2018).

Televizní zpravodajství

„Žurnalistické zpravodajství stojí na faktech a událostech, které vyhledává, shromažďuje, třídí, selektuje, interpretuje a předává prostřednictvím médií recipientům.“ Takto definuje zpravodajství Osvaldová (Osvaldová a kol, 2001: 21), přičemž televizní zpravodajství má ještě svá další specifika. Utváří jej obrazy a zvuky, které konzumenti zpravodajství považují za přirozené. Televizní zpravodajství *„promlouvá prostřednictvím kombinace pohyblivých obrazů, zvuků a mluveného slova, která je zatím nejpřirozenějším a nejkompexnějším smyslovým zprostředkováním informací o okolním světě“* (Lokšík in Osvaldová, 2001:73).

Na rozdíl od světa tištěných médií je proces sdělení informací pomocí audiovizuální složky komplexnějším a složitějším problémem. Do hry vstupuje příliš mnoho proměnných, které mohou ovlivnit celkové vyznění zprávy. *„Mezi zpravodajstvím a fikcí je daleko menší rozdíl, než se všeobecně soudí, neboť obojí se projevuje konstruováním příběhů. A příběh by měl být zábavný,“* (Burton, 2001: 255) což se projevuje v užití grafiky, ilustračních, inscenovaných záběrů či stand-upů přímo z místa děje. Tyto skutečnosti napomáhají větší důvěryhodnosti zprávy, zároveň ale podle Williamse (2003) divák stále nemá jistotu, že jde o objektivní realitu.

Důležitou proměnou je právě zachycení obrazu. Dle Zang a Haller (2013) se obrazová média řídí i v zobrazování osob s handicapem slovním spojením *„if fit bleeds, it leads“*, což znamená, že pokud obraz vyvolá v divákovi velké emoce, jde o dobrý obraz. V kombinaci s faktem, že většina populace se informace o lidech s handicapem dozvídá prostřednictvím médií, kde jsou rámovány ve stereotypních zobrazeních, (Barnes, 1992) lze usoudit, že média prezentují osoby s handicapem se silným emocionálním zabarvením. Nejčastějším zobrazením osoby s handicapem je pak člověk, jehož handicap je individuálním problémem, který musí překonat (Zang, Haller, 2013).

Obrazy handicapovaných prostřednictvím televize mohou být zkresleny i co se týče demografických statistik. Lidé s handicapem jsou zastoupeni v televizních pořadech mnohem méně než v reálném světě, častěji jsou zobrazováni muži, a také běloši. (Zang, Haller, 2013) Ukázkovým případem zkreslení obrazu menšiny symbol vozíku. Symbol invalidního vozíku je všeobecně užíván jako symbol pro handicapované. Jde o jednoduchý symbol, jak handicapovaného rozpoznat, jak pro diváky, tak pro novináře. Negativem takového zobrazení

je, že ostatní osoby s handicapem, kteří nemají vozík, ale mají jiná omezení, nejsou tak vizuálně vděční a symboličtí ve svém zobrazení. Je tak obtížnější vyprávět jejich příběh divákům, kteří se s nimi neztotožní natolik, jak by to udělali v případě člověka na vozíku. (Haller, 2016). Jednoduše proto, že nikoho jiného, než je člověk na vozíku, neznají.

Cestou, jak z těchto stereotypů ven, je zevšednit osoby s handicapem. Stejně jako pronikali do filmu herci černé pleti, stejně, jak se média zabývala problémy homosexuálů, stejně tak se na obrazovky musí dostat lidé s handicapem, aby většinové společnosti zevšedněli. Podle studie Rudermanovy nadace z roku 2018 se zvyšuje podíl herců s handicapem, kteří hrají postavy se stejným handicapem (Shal Bar Nissim, 2018). Nyní každý pátý herec, který hraje postavu s handicapem, je zobrazován hercem se stejným handicapem. Z 284 pořadů, které studie zkoumala, se ve 48,5 % pořadů objevil člověk s nějakou formou handicapu. „*Tyto obrazy umožňují lidem s handicapem vnímat sami sebe jako běžnou součást světa, a ne jako zvláštní třídu nedotknutelných a zrak urážejících páriů.*“ (Kolářová, 2012, str. 396)

Mediální rámcování a stereotypizace

Účinky médií

Média a společnost se vzájemně ovlivňují. Nelze tvrdit, že média mění společnost, ale mohou působit tak, že jednotlivé společenské hodnoty a postoje mohou potvrzovat, posilovat, zpochybňovat či oslabovat. Tyto účinky jsou velice obtížně měřitelné, jelikož každý jednotlivý konzument se liší v mnoha sociálních, ekonomických či ideologických aspektech. Hovoří se tedy o předpokládaných účincích médií. (Jirák, Köpplová, 2007). Tyto účinky lze rozřadit do obecných kategorií na silné a slabé, dlouhodobé a krátkodobé, plánované a neplánované, na úrovni jednotlivce či společnosti nebo podle povahy. U nezáměrných účinků McGuire (in Jirák, Köpplová 2007) uvádí vliv těchto účinků na sociální konstrukci reality a stereotypy. Co do povahy účinků média mj. ovlivňují naše postoje, které mohou, jak posilovat, tak je i kultivovat. Média mají vliv i naše citové postoje, kdy mohou vyvolat silné emocionální postoje různé intenzity (od smutku, nudu až po strach).

DeFleur v tomto bere za určující teorii sociálního očekávání, kombinující vlivy nepřímého a dlouhodobého vlivu médií, která je založena myšlence, že „*média přinášejí informace týkající se pravidel sociálního chování, které si jednotlivec pamatuje, a že přímo ovlivňují celkové chování*“ (DeFleur, 1996: 232). Tvrdí, že „*významy formují naše jednání*“ (DeFleur, 1996: 299).

Zásadním prostředkem toho, jak pochopit komunikaci, a nejen tu masovou, je pochopení jazyka. Pomocí jazyka sdílíme významy, díky nimž si osvojujeme realitu okolo nás. Tuto realitu si konstruujeme tedy nejenom smyslovým poznáním, ale i shodou na jejích významech s našimi bližními (DeFleur, 1996). Na poznání je pak založeno i naše jednání. Klíčem k jednání a chování je tedy schopnost komunikovat s ostatními a schopnost převzít jejich role.

Nyní díky masové komunikaci poznáváme realitu především prostřednictvím mediovaných zkušeností. Lipmann ve své práci *Veřejné mínění* popsal úlohu tisku při konstruování významů. Lidé podle něj nereagují na základě toho, co se děje, ale podle významů, které jim zprostředkuje tisk (Lipmann, 2015). Ty byly často zavádějící, ovšem nikoliv záměrně, ale kvůli souběhu mnoha proměnných, které ovlivňují mediální produkt při jeho vzniku (DeFleur, 1996). Přesto nám obrazy vytvořené tiskem slouží k tvorbě představ o skutečnosti, na jejichž základě pak i jednáme.

Další teorií, která popisuje účinky médií, je nastolování agendy, tzv. agenda-setting. Zakládá se na předpokladu, že existuje přímá souvislost mezi mírou pozornosti, kterou nějaké téma dostává v médiích a mírou důležitosti pro publikum, na které tato média působí. „*Otázky nastolené tiskem se tak stávají otázkami uznávanými veřejností.*“ (DeFleur, 1996: 273).

Média mají taktéž významný vliv na náš jazyk, kdy utvářejí a posilují řečová pravidla, ale mají schopnost i utvářet nová slova a rozšiřovat význam stávajících slov (DeFleur, 1996).

V těchto teoriích šlo o to, jak média ovlivňují význam sdělení nezáměrně. U persvaze je tomu jinak. Persvaze, čili přesvědčování, má za cíl uzpůsobit konání příjemce dle přání média. Tato strategie se soustředí na citovou nebo poznávací, kognitivní složku jedince. Často jsou orientována na postoje jedince a posilování jednání (v pozitivním či negativním smyslu) vůči předmětu sdělení. Děje se tomu tak při snaze médií o zmírnění diskriminace menšin ve společnosti. (DeFleur, 1996) Tato strategie je úspěšná, pokud se podaří jí nabýt dojmu širokého konsenzu ve společnosti, tudíž činit pak opak je nepřijatelné.

Mediální reprezentace

Média mají snahu o objektivní interpretaci reality. Jejich úkolem je zpracovávat informace o dění ve světě, interpretovat je, podávat příjemcům a přitom co nejvěrněji zachytit realitu. Úkol zachytit realitu věrně je nemožný, jelikož dochází ke zkreslením, kterému se člověk a média z jejich přirozenosti nevyhnou. Jsou pouhým zprostředkovatelem dění.

Média tak nabízejí konzumentům svou představu o světě, Jiráková a Köpplová o tomto fenoménu hovoří jako o *mediální realitě* (2007), která se řídí vlastními pravidly. Jedním z aspektů mediální reality je právě objektivita, kterou McQuail definuje jako „*zvláštní formu mediální činnosti a zvláštní postoj k úloze shromažďovat, zpracovávat a rozšiřovat informace.*“ (in Jiráková, Köpplová, 2007: 127). Objektivita je tady chápána ve smyslu intersubjektivní – procesu, při kterém je každý bod vzniku informace ověřitelný a dá vzniknout stejnou cestou se stejným závěrem. Míru objektivitu pak může kontrolovat z hlediska nároku na druh a formát článku, médium či jednotlivce.

Na novináře působí vlivy, které mohou ovlivnit samotnou podobu mediálního díla. Shoemaker a Reese (in Jiráková, Köpplová, 2007) jich rozlišují několik. V první řadě jsou to individuální vlastnosti daného jedince, jeho osobní a profesní erudice a osobní postoje. Autoři v tomto případě tvrdí, že profesní role a etika upozadují osobnostní vlastnosti při výkonu mediální profese a mají na obsah minimální, ne-li žádný vliv. Daleko větší význam přisuzují

mediálním rutinám a organizační struktuře daného média. Tyto faktory souvisí s tržním prostředím, kde jsou média orientována v první řadě na zisk. Čtvrtým bodem je mediální rovina, kdy jsou novináři vystaveni nátlaku PR agentur, zájmových skupin apod., které mají svůj zájem na pro ně příznivém obrazu v médiích. V neposlední řadě hraje roli ideologická rovina, tedy postoj k hodnotám a názorům, které ve společnosti převažují. Výběr a zkrácení zpráv podléhá mnoha vlivům, na jejichž většinu nemají redaktori nejmenší vliv. Okna, kterými hledíme skrze tisk na realitu, jsou pokřiveným obrazem, který dodává tisk do mysli svého publika (DeFleur, 1996).

Jiráková a Köpplová (2007) tvrdí, že média, respektive novináři, mají sklon k předpojatosti. Informují o věcech a tématech, které jsou jim názorově blízké, pojednávají o lidech, se kterými ideově souzní či jsou jim blízcí ze sociálního, ekonomického, rasového či genderového pohledu. Touto předpojatostí pak trpí menšiny, jejichž problémy nejsou prezentovány vůbec či z velice odlišného pohledu.

Realita není jen souhrnem objektů, které člověk dokáže vnímat pomocí smyslů, ale je i plná sociálních vztahů, soudů, názorů a představ o světě samotném, které jsou v dané společnosti dominantní. Média pak tyto představy interpretují a stávají se tak nositelem ideologie, která pomáhá držet ve společnosti status quo podporující existenci společnosti samotné. Společnost se tak nadále stará o své sociální instituce, které ji pomáhají udržet v chodu. A jednou z těchto institucí jsou i média.

Je nutností tedy rozlišit sociální realitu a mediální realitu. Sociální realitu si každý jedinec vykládá sám dle svého vlastního chápání světa a společnosti kolem sebe, mediální realitou pak nazýváme veškerý obsah médií a naši zkušenost s nimi. Mediální realita narůstá na důležitosti, jelikož právě média mají čím dál tím větší podíl na prezentaci společnosti. Tuto roli média přebírají od církve, školy, rodičů či kamarádů, v důsledku čehož jsme na médiích závislí v celé oblasti našeho „symbolického prostředí“ (McQuail, 1999). Žurnalistika jedinci konstruuje sociální skutečnost a naznačujeme mu, co je normální a co je úchylka, co je extrémní a co ještě přijatelné. Média se přímo podílí i na vytváření vztahů mezi různými skupinami ve společnosti (Jiráková, Köpplová, 2007).

Pohled na společnost z hlediska médií může dle Jirákové a Köpplové (2007) být dvojitý, hegemonní a pluralitní. Hegemonní pohled podporuje teorii, kdy moc a nerovnost je uskutečňována v nějakém rámci přijatelném pro většinu. *„Účinným způsobem, jak toho dosáhnout, je přimět lidi, aby přijali takový způsob myšlení a nazírání na svět, díky němuž se stávající uspořádání vztahů bude jevit jako přirozené a nevyhnutelné.“* (Grossberg, Wartella a

Whitney in Jiráč, Köpplová, 2007). Ve společnosti pak existuje skupina lidí, která je schopná držet si moc, a to i za pomoci médií, které prezentují obraz světa výhodný pro onu vládnoucí skupinu. Přínos tohoto modelu je v tom, že dokáže identifikovat všeobecně sdílené společenské hodnoty za pomoci sémiotické analýzy (Stevenson in Jiráč, Köpplová, 2007).

Pluralitní model zdůrazňuje rozdílné nabízené významy ve společnosti. Tu tvoří několik zájmových skupin a pokud jsou nějaké sdílené názory, postoje či přesvědčení prezentovány v médiích většinou, tak je tomu proto, že je sdílí většina společnosti (Jiráč, Köpplová, 2007).

Tyto významy jsou tvořeny znaky a kódy (jedním z nich např. jazyk), díky kterým je chápání světa jednodušší a snáze pochopitelnější. Jiráč a Köpplová významy definují jako „*kulturně a společensky zakotvené výklady světa*“ (Jiráč, Köpplová, 2007:140). Můžeme je chápat jako popis daného světa, jeho reprezentaci. Reprezentace je v mediálním světě chápána jako „*proces, v němž jsou abstraktním ideologickým pojmům dávány konkrétní podoby.*“ (Jiráč, Köpplová, 2007: 141).

Reprezentaci, jak ji vnímá Stuart Hall, můžeme rozdělit podle tří různých přístupů k ní. Teorie reflexivní představuje reprezentaci jako zrcadlo, ve kterém se odráží daný svět. Při reprezentaci našeho světa se co nejvíce blížíme reálnému stavu věcí, chceme pořídit jeho kopii, čím reálnější, tím lepší. „*Reprezentace v tomto pohledu je proces druhotného významu, který vstupuje do hry až po tom, co věci byly utvořeny, stejně jako jejich význam.*“ (Hall, 1997:5) Intencionální teorie mluví o tom, že autor sdělení nám podává svůj obraz o vidění světa. Projektuje do něj své vlastní představy o světě, nepodává nám reálný obraz světa.

Třetí teorií je konstruktivistická teorie, která vychází z teorie sociální konstrukce reality Bergera a Luckmanna. Tvrdí, že nejenom materiální svět okolo nás nemá význam, ale i sdělení o něm je bez významu. Hall podává vysvětlení vnímání materiálního světa takto: „*(Konstruktivistická teorie) nepopírá existenci materiálního světa. Ale není to materiální svět, který přenáší význam: je to jazykový systém, nebo jakýkoliv jiný systém, který používáme, abychom reprezentovali naše koncepty*“ (Hall, 1997: 25). Význam je tedy podle Halla jednotlivým sdělením udělován až při samotném čtení jedincem.

Velkou roli v této teorii hraje jazyk. Ten, jakožto sdílený konstrukt, dle Halla (1997) slouží k tomu, aby si lidé mohli vyměňovat reprezentace ze svých myslí. V naší myslí máme uloženy mentální reprezentace tohoto světa, které právě za pomoci jazyka můžeme sdílet. Díky těmto reprezentacím jsem schopni interpretovat dění v reálném světě a přisuzovat mu význam. Význam pak dáváme věcem i prostřednictvím jazyka, který se skládá z jednotlivých znaků,

kteří představují naše mentální reprezentace. Jazyk tak poskytuje jedinečný způsob, jak pochopit vnější svět a naučit se s ním vycházet (DeFleur, 1996).

Dyer (in Hartnett, 2000) představil čtyři formy reprezentace, které se pojí se studiem zobrazování handicapovaných. Dyer pojímá reprezentaci skrze televizi, která nám neustále připomíná reálný svět, ale my vnímáme zprostředkovanost obrazu hlavně kvůli technickým a estetickým nesrovnalostem vůči našemu světu. (Dyer in Hartnett, 2000) První formou reprezentace je ta, kdy jsou lidé s handicapem vnímáni skrze svůj handicap, nikoliv skrze své charakterové vlastnosti. Druhou formou reprezentace je skrze něco typického pro danou skupinu. Tato reprezentace znemožňuje individuální vnímání osob a zužuje ho na vnímání prostřednictvím jedné, většinou nelichotivé, charakteristiky. Třetí typ reprezentace řeší problém řečníka. O různých sociálních skupinách mluví především ti, kteří do dané skupiny nepatří a nemohou ji tak pravdivě reprezentovat. Čtvrtá forma reprezentace řeší problém toho, jak vnímají obrazy o handicapovaných samotní diváci, tedy to, zdali se sdělení prezentované autorem dostane v zamýšlené podobě i příjemci onoho sdělení (Hartnett, 2000).

Stereotypizace

V realitě každodenního života se při styku s druhými lidmi chováme dle typizačních schémat, jejichž prostřednictvím vnímáme a zacházíme s ostatními. Ty druhé vnímáme např. jako muže, Evropana, dobráka apod. (Berger, 1999).

U mediálních sdělení, které působí na publikum v některých rovinách realisticky, může docházet ke stereotypizaci. Dochází k tomu zejména v případech, kdy publikum nemá žádnou přímou zkušenost s fenoménem, který je prezentován skrze média. Bere si tak za vlastní postoje, hodnoty či předsudky, které jsou mediálně spojované s danou sociální skupinou obyvatel. Tyto nepřímé zkušenosti se formují do vzorců skupinového života, které definují, co se od lidí očekává (DeFleur, 1996). Média přebírají stereotypy, které jsou v souladu s postoji většinové společnosti a dále ji utvrzují v jejich názoru na danou skutečnost (Jiráček, Köpplová, 2007). Neznamena to, že tento pohled musí být nutně důvěryhodný. Může být ale pokřivený, nepřesný či zavádějící (DeFleur, 1996).

Stereotypy, z psychologického hlediska, pomáhají snáze lidem poznávat a třídit informace do různých kategorií. Jednotlivým znakům z těchto kategorií poté lidé přiznávají různé vlastnosti, díky jimž se snáze orientují ve složité realitě světa.

Poprvé pojem stereotyp v tomto významu použil Walter Lipmann, který jej definoval jako „*obrazy v našich hlavách*.“ (Jirák, Köpplová, 2007: 145). Lipmann vycházel z předpokladu, že pro člověka je nemožné pochopit komplexní svět, proto si ve své hlavě vytváří zjednodušené konstrukce. Pomocí nich lidé pak určují předpokládané chování či postoje různých sociálních či etnických skupin obyvatelstva, od handicapovaných, přes devianty, narkomany, různé národnostní, třídní či sexuální menšiny a stejně tak si berou *návod na činnost*, tj. jak by se jednotlivci měli chovat k těmto skupinám (DeFleur, 1996).

Návyk vnímání jednotlivých věcí si vytvoříme skrze dvě proměnné, pomocí nichž objekty vnímáme. První z nich je jednoznačnost a odlišnost, druhá stabilita smyslu (Lipmann, 2015). Vlivy, pomocí kterých vnímáme proměnné, jsou velmi trvalé a zálužné. Navíc si realitu prostřednictvím stereotypů nejdříve představíme a vezmeme za svou, než abychom předtím poznali skutečnou realitu a přesvědčili se o jejích reálných vlastnostech. Podle Lipmanna tento proces může narušit jen naše vzdělání (Lipmann, 2015).

Jak píše Jirák a Köpplová (2007) stereotypy jsou samy o sobě užitečnou pomůckou, ovšem jsou taktéž častým zdrojem předsudků a odsudků a reprezentují mocenské vztahy, napětí a konflikty ve společnosti. Zároveň stereotypy nemůžeme vnímat jen jako zjednodušující pomůcku ke vnímání světa. Ve své jednoduchosti jsou komplexními, obsahují několik vlastností dohromady a jejich původ či historie je spletitá a vychází z historie dané kultury a společnosti (Pickering, 2001). Stereotypy ve společnosti taktéž prochází vývojem, mění se, některé zanikají, nové vznikají. Jsou závislé na postoji většinové společnosti k menšinám (Němcová-Tejkalová, 2012).

Pickering se zabývá i stereotypizací *těch druhých*. Definuje to jako nelineární proces jednostranné charakterizace těch druhých, který má za cíl postavit je do určité pozice a nutit je v ní setrvat (Pickering, 2001). „*Většinová společnost je nepostižená a handicap vnímá jako odlišnost, především v negativním slova smyslu, protože může přinášet omezení, která pro nepostiženého člověka vypadají nepřekonatelně.*“ (Němcová Tejkalová, 2012: 36)

Stereotypizace slouží k tomu ty druhé vyloučit či oddálit od těch, kteří stereotyp stvořili. Má za cíl oddělit jejich odlišnost od toho, co je považováno za normální, bezpečné, známé a všeobecně přijímané. Souvisí to s vnímáním lidského ideálu jako silného, pohledného a zdravého jedince. Pokud je člověk v těchto parametrech odlišný, budí dojem, že neobstojí (Němcová Tejkalová, 2012). Ti druzí jsou tak vnímáni jako odchylka od normálu a nemají ve většinové společnosti pochopení. Ve společnosti je omezena míra reflexivity vůči menšině a o to více je přítomna stereotypizace (Němcová Tejkalová, 2012). Pokud je jakákoliv sociální

kategorie stereotypizována, stává se mytizovanou, což se často dělo v minulosti skrze politiku i dějiny a děje se tomu tak i nyní (Pickering, 2001).

Identita těch druhých závisí podle Pickeringa (2001) jen na oné odlišnosti. Podle odlišnosti jedince většinová společnost určuje i jeho identitu. Pokud jedinec prokáže většinové společnosti svou odlišnost, zanikají další kritéria jako např. vzdělání, věk, rodinné zázemí či ekonomická třída. Je vnímám i tak jako okrajová část společnosti se všemi stereotypy, které se k dané skupině těch druhých váží. Ti druzí jsou čistě sociálním a kulturním konceptem, nemají základ v ničem jiném, než v historii a paradigmatu dané společnosti (Pickering, 2001).

Člověk, který se objeví v postavení toho druhého, se stává pouhým objektem. Jde o reprezentaci, nejde ani o zjednodušení. Aby docházelo k zjednodušení, museli bychom vnímat konkrétního jedince, k tomu ale nedochází. Jde o falešnou reprezentaci reality, při které se deformují konkrétní představy o daném jedinci (Pickering, 2001). Toto zkreslení reality probíhá vůči dominantnímu diskurzu ve společnosti, který se může v čase proměňovat. Neznamená to, že stereotypizované menšiny nemají ve společnosti vliv či určité postavení, ale mohou jej projevit pouze tehdy, pokud jim to dominantní diskurz dovolí (Pickering, 2001).

Se stereotypy taktéž významně souvisí předsudky. Předsudky jsou souhrnem stereotypů, které jsou k sobě spojovány v rámci jedné kategorie (Allport, 2004). Stejný autor taktéž upozorňuje na fakt, že je pro člověka mnohem jednodušší brát jev, který nespadá pod daný předsudek, jako výjimku než přehodnotit vnímání předsudků. Pokud se setkáme s jevem, který nespadá do našeho vnímání světa, zapínáme obranný mechanismus a tyto jevy se snažíme vytěsnit (Allport, 2004).

Krhutová a kol. popsali v knize *Občané se zdravotním postižením a veřejná správa* (2005) čtyři druhy předsudků vůči lidem s handicapem, které se ve společnosti objevují.

Paternalisticko-podceňující: Skrze tento předsudek jsou osoby s handicapem vnímány jako politováníhodné a zasluhující soucit. Ve společnosti lze vidět stereotyp chudáků, kteří potřebují pomoc a vyloženě na ni čekají. Společnost pak nejlépe ví, jak lze těmto lidem pomoci.

Odmítavé: Lidé s handicapem jsou zde bráni jako neužitečná součást společnosti, která je neschopná tvořit hodnoty a jen společnost zatěžuje. Jejich handicap je vnímán jako trest, jako věc, kterou si člověk způsobil sám. Jejich jinakost je nežádoucí (Krhutová a kol. 2005).

Protektivně-paušalizující: V rámci tohoto předsudku je člověk s handicapem jako někdo, kdo má ve společnosti neoprávněnou protekci, skrze finanční či jinou podporu.

Společnost ale vidí jen výsledek této podpory, přehlížena je byrokratická cesta, která stojí v cestě k těmto příspěvkům.

Idealizující: Společnost má tendenci si myslet, že příroda osobám s handicapem vykompenzovala chybějící schopnosti vylepšenými vlastnostmi, co se týče vůle, chuti do života, mravních vlastností apod. Jejich charakter je tak zkreslován a posuzován čistě emocionálně, bez ohledu na skutečnost.

Mediální rámování

Teorie rámcování

Každé mediální sdělení je nějakým způsobem zarámováno. To, jakým způsobem je každá událost zarámována, se pak odráží na jejím konečném vyznění a vnímání příjemcem. Goffman (in Scheufele, Tewksbury, 2007) definuje rámování jako *organizací zkušenosti*. Příjemce totiž nebude nikdy schopen plně pochopit okolní svět, a tak si vypomáhá při zpracovávání nových informací jejich zasazením do svých interpretativních schémat či primárních rámců tak, aby mu dávaly smysl (Goffman in Scheufele, Tewksbury, 2007). Média při zpracování zpráv pracují s tím, že některé informace zvýrazní, některé potlačí a některé úplně vynechají (Trampota, 2006). McCombs definuje rámcování „...*vybírat určité aspekty vnímané reality a zvýšit jejich významnost ve sdělovaném textu tak, že se prosazuje určitá definice problému, jeho vysvětlení, kauzální vysvětlení, morální hodnocení či doporučené řešení*“ (McCombs, 2009: 133). Rámcování předurčuje to, jak budeme o dané informaci či události přemýšlet (Scheufele, Tewksbury, 2007).

Podle Entmana má rámeček čtyři základní atributy. Prvním je definování problému, poté následuje určení příčiny, dalším je morální stanovisko, a nakonec návrh nápravy. Tyto atributy může obsahovat každá věta zprávy, případně je nemusí mít vůbec nebo mít jen některé (Entman, 1993). Samotné zvýraznění má stěžejní úlohu při procesu rámcování. Způsobuje, že je informace více nápadná, smysluplnější a zapamatovatelná. To, že je informace zvýrazněna jí dodá na pravděpodobnosti, že bude zpracována příjemcem a uložena do jeho paměti (Entman, 1993). Rámce tak ovlivňují, z jaké perspektivy o daném problému přemýšlíme a strukturují tím naše přemýšlení do interpretačních schémat (McCombs, 2009). Tato schémata jsou nezbytná při novinářské práci. Jejich využívání umožňuje jisté zjednodušení složitých problémů natolik, že se vlezou do dvouminutové reportáže a usnadní pochopení problému příjemcem (Scheufele, Tewksbury, 2007).

V neposlední řadě závisí i na příjemci, jak daný rámeček přijme a pochopí a zdali s ním souzní. K pochopení rámečku může přispívat opakování některých informací, jejich opakované zvýraznění a také souznění s kulturními hodnotami příjemce. Ten je schopen v textu zachytit i drobné informace, ale jen pokud souzní s jeho dosavadními interpretačními schématy. Tyto informace v něm pak posilují jeho dosavadní mínění. Autor tedy může dát zprávě svůj rámeček, ovšem to neznamená, že příjemce takový rámeček přečte a akceptuje (Entman, 1993).

Řada aktérů událostí se pak snaží rámcování svých událostí v médiích ovlivnit tak, aby souznělo s jejich potřebami. „*Moc rámovat závisí na přístupu ke zdrojům, sumě znalostí a strategických spojenečtvích.*“ (Resse in Trampota, 2006:123).

Aby bylo rámování srozumitelné a uchopitelné, musí probíhat podle zavedených žurnalistických postupů a hodnot a taktéž mít jednotný konceptuální a lingvistický rámeček. Kromě těchto aspektů se rámce dají rozlišit podle jednotlivých komponentů jako jsou klíčová slova, zavedené fráze, stereotypy, původ informací, citátů či jednotný vizuál. De Vreese tyto komponenty pojmenovává jako rámovací nástroje (De Vreese, 2005). Tyto rámovací nástroje mají mezi sebou různé vazby a vztahy, na jejichž základě můžeme interpretovat výsledný „*interpretační balíček*“ (Červenka, 2008). Každý takový balíček obsahuje mnoho různých symbolů, na jejichž základě můžeme posoudit důležitost sdělení (Červenka, 2008). Tyto rámovací nástroje i interpretační balíčky jsou pak při rozlišování jednotlivých rámců oddělovány od tvrdých faktů, které nemají na podobu rámce vliv (Neumann in De Vreese, 2005).

Zobrazování handicapovaných v médiích

Vzhledem k tomu, že média mají velký vliv na formování představ o světě, bylo v minulosti popsáno i vnímání osob s handicapem skrze média. Při bližším popisu těchto představ jsem vyšel jsem ze studie *An Exploration of the Principles for Media Representations of Disabled People* (1992) Colina Barnese a staršího článku Rubin a Strauss *Disability Bias in Children's Literature* (1987). V obou pracích shrnují základní typy zobrazování handicapovaných v médiích. Podle Barnese jde o odraz vnímání handicapovaných v dané kultuře a pozůstatek vnímání handicapovaných z neosvícených dob. Odráží se v nich nepochopení potřeb lidí s handicapem, neustále přítomné překážky ve všech sférách života a nedostatek opatření, která by mohla usnadnit život lidí s handicapem (Barnes, 1992: 5). Obě studie zmiňují 11 typů možných zobrazení, Barnes pak přidává jednu navíc.

Prvním ze zobrazení je zobrazení osoby handicapované jako člověka politováníhodného a ubohého. Děje se tomu tak v pořadech, které mají prezentovat handicapované jako chudáky, kteří potřebují pomoc a publikum si u toho může připadat dobrosrdečné, empatické a v neposlední řadě štedré. Často tohoto zobrazování využívají obrazová média, televize a tisk. Hojně jsou tak handicapovaní spojováni s nemocí či utrpením prostřednictvím obrazů z nemocnic a nákladné léčby. Ve spojení s nimi jsou pak přítomny výrazy silně emociálně

zabarvené jako odvážný, statečný, chudák, nešťastný apod. Neobjevují se negativně zabarvené výrazy jako mrzák nebo kripl, ale užívají se pojmy handicapovaný či postižený, které odkazují nikoliv k osobě, ale k předmětu (Barnes, 1992).

Druhé zobrazení člověka s handicapem je jako objekt násilí. Násilí, které na handicapovaném člověku spáchá nehandicapovaný je často předmětem zájmu médií. Osoby s handicapem jsou zobrazovány jako neschopné se bránit a závislé na pomoci druhých. V dávné historii, středověku i nedávné minulosti bylo násilí páchané na těchto osobách normální, někdy dokonce i žádoucí nebo vyžadované vyšší autoritou. Dále pak absence zobrazování osob s handicapem v různých typech médiích jakožto bytostí schopných se starat sami o sebe tuto nesoběstačnou teorii v dané společnosti jen posiluje, zvláště, když jsou obrázky násilí páchané na těchto osob přítomny i ve filmu (Barnes, 1992).

Třetí zobrazení představuje člověka s handicapem jako čiré zlo. V Bibli, v pohádkách, u Shakespeara i v další klasické literatuře najdeme odkazy o propojení fyzického či psychického postižení se zlými, ďábelskými vlastnostmi daného jedince. Toto propojení je hojně užívané i ve filmu, stejně tak pro tisk jsou zajímavé zločiny, které spáchal někdo s psychickými potížemi. Čtenáři si z takového článku odnesou to, že tito lidé by měli být vyčleněni ze společnosti jakožto nedůvěryhodní, neměli by přicházet do kontaktu s dětmi a ideálně být někde zamčeni (Barnes, 1992).

Čtvrté zobrazení člověka s handicapem ho staví do role kuriozity nebo role dokreslující atmosféru. K dokreslení temné, brutální, tajemné či deprimující atmosféry jsou zvláště ve filmech užívány vedlejší role, které představují postavy nemocné, zubožené nebo zmrzačené. Tyto postavy jsou pasovány do role předmětů, které mají napomoci atmosféře pouze na základě těchto vnějších charakteristik. Častým prvkem je využití zmrzačených lidí v hororech. Charaktery lidí s handicapem, jejichž vykreslení v těchto filmech chybí, si pak publikum vyvozuje z celkové pochmurné až strašidelné atmosféry. Toto vnímání je pak pozůstatkem i starých přehlídek zrůd, kde handicapované brali jako exotické tvory a lidé jimi byli fascinováni (Barnes, 1992).

Páté zobrazení člověka s handicapem představuje super mrzáka. U lidí s handicapem je jejich nezvyklý talent, schopnosti či um dáván do protikladu s jejich postižením. Navzdory tomu, že mají handicap, jsou schopní předvádět neuvěřitelné sportovní nebo umělecké výkony. U dětí jsou pak vyzdvihovány i obyčejné skutky. Ve společnosti to může vést k tomu, že lidem s postižením budou upírány základní potřeby, které jsou nutné pro jejich fungování v běžném

životě. Navíc zaměření médií na tyto super mrzáky může u diváků vzbuzovat pocit, že handicapovaní si svou roli ve společnosti musí vydobýt. Celkově toto nahlížení na lidi s handicapem může vést k větší prohlubni mezi handicapovanými a nehandicapovanými (Barnes, 1992).

Šesté zobrazení člověka vidí člověka s handicapem jako terč posměchu. Téma postižení bývalo předmětem humoru po staletí, nejinak je tomu v dnešní době, kdy stand-up komici, filmaři, dokonce i slavní Monty Python vymýšlejí vtipy na lidi s handicapem. Negativní účinky tohoto humoru jsou pak příliš podceňovány. Publikum neví, do jaké míry problémy handicapovaných brát vážně. A u lidí s handicapem tyto vtipy mohou podkopat jejich úctu a sebedůvěru. Samozřejmě, že skupina lidí s handicapem nemá žádné právo dožadovat se, aby nebyla terčem posměchu. Problémem ale je, že ve společnosti by mělo převažovat pozitivní mínění nad negativním u jakékoliv skupiny lidí, která je terčem posměchu. Pozitivní je přítomnost komiků ze stejné sociální skupiny, která by humorně nasdílela problémy této skupiny z jejich perspektivy (Barnes, 1992).

Sedmé zobrazení lidí s handicapem je zobrazuje jako jejich jediného a největšího nepřitele. Média mají tendenci lidi s handicapem zobrazovat jako sebelitující se chudáčky, kterým ale stačí se vzepřít osudu, pozvednout hlavu a poprat se s výzvami, které jim život nachystal. Přítomnost psychologického traumatu s postižením bývá předmětem mnoha filmů. Ve společnosti, ve které hraje prim tělesně zdatný člověk, převládá pochopení nad vztekem, který projevují lidé s handicapem, jelikož limity, které ovlivňují jejich život, jsou všudypřítomné (Barnes, 1992). Ve skutečnosti tento vztek směřuje na společnost, jejíž postoje a politika diskriminuje handicapované obyvatele. Konkrétně jde o architektonické, komunikační či postojové bariéry, které znesnadňují život handicapovaných (Rubin, Strauss, 1987).

Osmé zobrazení člověka s handicapem ho prezentuje jako přítěž. Tento stereotyp je založen na nazírání lidí s handicapem jakožto bezmocných osob odkázaných na pomoc druhých. Pro společnost jsou pak tito lidé jenom přítěží, která vysává jejich zdroje. V médiích jsou pak pozitivně vykreslováni ti, kteří se o lidi s handicapem starají, jsou bráni jako mučedníci, kteří obětují vlastní štěstí. Handicapovaní zůstávají v pozici přítěže, která způsobuje jen problémy a utrpení. Problémem je, že lidé s handicapem jsou schopni se postarat sami o sebe, pokud jsou nastavena systémem nějaká základní pravidla. Chybí také sociální systém, který by zbavil nutnosti se postarat rodinné příslušníky. Dokud tato opatření nebudou ve

společnosti fungovat, stále se budou objevovat názory, že bez lidí s handicapem by společností bylo lépe (Barnes, 1992).

Deváté zobrazení vidí člověka s handicapem jako sexuálně abnormálního. Častým zobrazením, které je přítomno už od starověku, je úplná asexualita lidí s postižením. Kvůli handicapu, jak fyzickému, tak psychickému, jsou lidé vyobrazováni jako sexuálně neaktivní, neschopní styku či neschopní lásky jako takové. V literatuře i ve filmu je pak nevěra na takových lidech brána jako akceptovatelná a logická, u žen s handicapem se pak propisuje i do jejich role matky. Barnes tvrdí, že toto nepochopení pramení spíše z nedostatečné sexuální výchovy než z nedostatečného poznání světa handicapovaných (Barnes, 1992). Oblíbeným příběhem bulváru i televize je pak propojení psychologického či fyzického handicapu se sexuální úchylkou.

Desátým zobrazením je člověk s handicapem, který se nepodílí na životě společnosti. Podle Barnese jde o opomíjené zobrazení, přitom je velice důležité. V médiích lidé s handicapem nejsou zobrazováni jako lidé, kteří mají důležitou funkci ve společnosti jakožto učitelé, rodiče, studenti nebo manuálně pracující, ale jsou prezentováni jako podřadní lidé. Lidé s handicapem mají oproti procentuálnímu zastoupení v populaci nižší zastoupení ve filmové tvorbě nebo v televizních pořadech jako takových. Pokud dostanou roli, hrají občany nižší třídy. Jde o jednoznačnou orientaci na jejich handicap, neprezentují se jejich schopnosti, profese, odbornost (Barnes, 1992).

Jedenáctým zobrazením je zobrazení člověka s handicapem jako obyčejného, normálního člověka. Takový lidé jsou prezentováni jako lidé, kterým se handicap zkrátka přihodil. Tyto postavy se objevují v televizních dílech jako např. zástupci konkrétní profese, ovšem v kontextu celého díla jde o marginální postavy. Stejně jako média nejsou schopni odrážet věrně komplexní realitu, nejsou schopni vklínit lidi s handicapem do hranic normality. Daří se to alespoň prostřednictvím reklamy, kde handicapovaní mají jistou normální roli. Normálnost komplikuje zobrazení onoho poškození či postižení, které bude mít vždy nějakou negativní konotaci. Zobrazení normalnosti se ale podle Barnese (1992) zaměřuje stále na jednotlivé případy lidí s handicapem, nikoliv na celkový přístup a nastavení společnosti vůči lidem s handicapem.

Barnes (1992) ve své studii uvádí, že média se stala součástí běžného vyučovacího procesu a mají tak obrovský vliv na proces vnímání jednotlivých menšin. Mick (1996) poukazuje na to, že chybí přímý kontakt s těmito menšinami většině lidí a jako primární zdroj

informací považují média se všemi jejich nepřesnými a zavádějícími interpretacemi. Toto stereotypní rámcování se pak projevuje na vnímání osob s handicapem v celé společnosti.

Metodologie

Hlavním tématem mé práce je zachytit mediální obraz lidí s handicapem v televizním zpravodajstvím. Pomocí kvalitativní obsahové analýzy chci představit stereotypy a rámce, ve kterých se informování o lidech s postižením pohybuje. Jak je popsáno v teoretické části výše, média se z velké části podílí na formování obrazu a veřejného mínění věcí a lidí okolo nás. Nesprávné či zavádějící označení může mít pak velký vliv na celkovém vnímání veřejnosti vůči lidem se zdravotním handicapem, což může stěžovat jejich roli ve společnosti. Vhodným rámováním těchto osob a jejich příběhů naopak média mohou napomoci k jejich integraci do společnosti a k odbourání předsudků a stereotypů, které je provázejí. Má analýza má za cíl zjistit, v jakých mediálních rámcích jsou lidé s handicapem v médiích prezentováni a jaké stereotypní představy jsou jim přisuzovány. Na základě toho pak mohu odvodit, jaké role ve společnosti jsou jim dány a jak participují na společenské životě optikou médií.

Kvalitativní obsahová analýza

Analýza v mediální oblasti je poměrně komplikovaným úkolem kvůli interdisciplinaritě tohoto oboru. Spojuje v sobě sociologii, psychologii, lingvistiku, filozofii, ekonomiku a estetiku (Trampota, Vojtěchovská, 2010). Tato práce pojme za svou metodu obsahové analýzy v její kvalitativní podobě. Tato analýza tak nenabude standardizované podoby, ve které bych řešil dané jevy pomocí kvantifikace jednotlivých jevů. Kvalitativní výzkum je charakteristický právě tím, že této podoby nenabývá, ale jeho podoba i výsledek jsou závislé hlavně na osobě výzkumníka, který by se ale měl odprostit od svých očekávání. I proto není tento typ výzkumu snadno replikovatelný a jeho reliabilita je minimální. Mezi jeho výhody ale patří „*získání hloubkového popisu. Nezůstáváme na jejich povrchu, provádíme podrobnou komparaci případů, sledujeme jejich vývoj a zkoumáme příslušné procesy. Citlivě zhodnocujeme působení kontextu, lokální situaci a podmínky.*“ (Hendl, 2016: 49) Další nespornou výhodou pro tuto práci je, že kvalitativní výzkum nabízí kontextuální porozumění danému problému, snaží se nabídnout pohled zblízka, zajímat se o uspořádání života a jeho hodnot (Trampota, Vojtěchovská, 2010).

Výzkumné otázky

Pro účel této práce jsem stanovil tyto výzkumné otázky.

VO1: V jakých stereotypních rámcích jsou rámováni lidé s handicapem v Událostech České televize?

VO2: V jakých stereotypních rámcích jsou rámováni lidé s handicapem v Televizních novinách Televize Nova?

VO 3: Pomocí kterých stereotypů jsou lidé s handicapem zobrazováni v Událostech České televize?

VO4: Pomocí kterých stereotypů jsou lidé s handicapem zobrazováni v Televizních novinách Televize Nova?

K nalezení odpovědí na tyto otázky mě má dovést teoretický základ z první poloviny této práce. Pomocí těchto znalostí mohu v kvalitativní obsahové analýze určit jaké rámce a stereotypy jsou na lidi s handicapem užívány.

Analýza výzkumných otázek

Pro svou analýzu výše zmíněných výzkumných otázek jsem použil metodu otevřeného kódování. Při této metodě si průzkumník podle Hendla (2016) všimá kritických míst v textu, lokalizuje témata a přiřazuje jim označení, přičemž má neustále na paměti témata výzkumných otázek. Při otevřeném kódování jsem využil seznam předběžných rámců a stereotypů zmíněných v teoretické části práce. Jde o rámce, jak je určil Barnes (1992), tj. osoby s handicapem jako politováníhodné a ubohé osoby, objektu násilí, čirého zla, kuriozity, supermrzáka, terče posměchu, nepřítelů sama sobě, přítěže, sexuálně abnormálního, osoby nepodílejší se na životě ve společnosti a normální osoby. V části, kde analyzuji stereotypy jsem využil kategorie stereotypů paternalisticko-podceňující, idealizující, protektivně-paušalizující a odmítavý. Během studia textu reportáží jsem analyzoval jeho jednotlivé části a na základě rozdílných a podobných jevů jsem je rozřazoval do výše zmíněných kategorií. A přesně jak píše Hendl (2016), tyto kategorie jsem rozšířil i o nové, jelikož při analýze se vyjevily jevy podobné

a opakující se ve svých vlastnostech. Tyto jevy jsem analyzoval na základě slovních spojení, které jsem přiřazoval do jednotlivých kategorií.

Výběr médií

Ke své analýze jsem si vybral Televizní noviny TV Nova a Události České televize. Jedná se o hlavní zpravodajské pořady uvedených televizí, které mají i nejvyšší sledovanost napříč populací. TV Nova měla v hlavním vysílacím čase ve 2. čtvrtletí roku 2018 20,67 % share, ČT 1 a ČT 24, které vysílají Události měly 20, 15 % share¹. Zároveň se jedná o dvě televize odlišné struktury, kdy TV Nova je komerčním médiem a Česká televize veřejnoprávním.

Události České televize

Česká televize vznikla 1. ledna 1992 zákonem č. 483/1991 Sb. jako veřejnoprávní médium, jehož úkolem je mj. „*poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů*“ (Zákon o České televizi). Hlavní zpravodajskou relací České televize jsou Události vysílané na kanále ČT 1 a ČT 24.

Události jsou spojené s Českou televizí od jejího vzniku. První podobou bylo studio s jedním moderátorem na klíčovaném pozadí. Podobu Událostí do velké míry ovlivnila konkurence v té době nové Televize Nova, která přišla s dvěma moderátory a zpravodajstvím, které bylo založeno více na infotainmentu. Poprvé se změnil i čas vysílání, z večerní půl osmé na 19:15. Zpravodajstvím České televize otřásla Vánoční krize České televize, ustálená podoba přichází až s nástupem nového generálního ředitele České televize Jiřího Janečka a staronového ředitele zpravodajství Zdeňka Šámala. Pod ním prošly Události další významnou proměnou, hlavně kvůli nástupu nového kanálu České televize ČT 24. Změnil se čas vysílání, posunul se na 19:00, do přímé konkurence s pořadem 1. zprávy televize Prima. Bylo rozbito rozdělení reportáží do tematických bloků, základním stavebním kamenem se staly jednotlivé reportáže, které dostaly větší stopáž a problematiku vsazovaly do širších souvislostí. Přibýlo více živých vstupů, grafických prvků a byl prodloužen čas trvání samotných Událostí, na které nově navazovaly Události v regionech (Stejskalová, 2007). Čtvrtá výrazná změna podoby Událostí se udála pod novým ředitelem České televize Petrem Dvořákem. Od 1. dubna 2012 jsou

¹https://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/div-ohlas/primetime/ctvrtleti/2018.pdf?verze=2020-05-12-12:03:55&_ga=2.162557119.2042816528.1589277325-1290592193.1489522872

Události vysílány v novém formátu, s jedním hlavním moderátorem a druhým moderátorem, který představuje hlavní téma večera. Obměnou prošlo i studio, které je z části virtuální, opatřené plazmovými obrazovkami a moderátor se po něm pohybuje vestoje. Události taktéž dostali delší stopáž, což dovoluje větší záběr zpráv. Schéma řazení reportáží není pevné, je předmětem každodenní diskuze (Nechvátalová, 2013). V roce 2014 došlo k inovaci některých prvků hlavní zpravodajské relace. Od té doby do konce roku 2018 prošlo proměnou jen složení moderátorů.

Události jsou vysílány každý den od pondělí do neděle od 19:00. Shrnují nejdůležitější domácí i zahraniční události z politiky, ekonomiky či kultury. Z hlediska mediální organizace byly Událostem vyčleněny někteří redaktoři, kteří se specializují na reportáže do Událostí a nepřispívají na ČT 24 (Tuháčková, 2014). Právě ČT24 a její kontinuální zpravodajské vysílání podle Fridricha a Kvapilové (2012) činí Událostem problémy, jelikož se v záplavě zpráv (a v konkurenci internetu) ztrácí jejich aktuálnost. Podle Fridricha a Kvapilové (2012) by se Česká televize měla v Událostech odlišit obsahovým zpracováním od běžných zpráv na ČT24 větším uplatněním lidských příběhů v jejich reportážích, ale nesklouznout ke stylu zpravodajství komerčních televizních stanic plného emocí a vyprávění. Dle dostupných dat z prvního pololetí roku 2018 se průměrná sledovanost pohybuje na 680 tisících diváků².

Televizní noviny Televize Nova

Televize Nova vznikla 4. února 1994 jakožto první komerční celoplošná televizní stanice v České republice. Její hlavní zpravodajskou relací jsou Televizní noviny, které navázaly názvem i časem vysílání v 19:30 na tradice Československé televize. Od počátku se sledovanost hlavní zpravodajské relace pohybovala na prvním místě televizního trhu. Divácký úspěch Šmíd (2002:170-171) přisuzuje třem faktorům. Prvním z nich je bulvární zaměření, které je zaměřeno na senzace, katastrofy a zločin, poté únavu diváků z politiky a za třetí zavedení metod amerického komerčního zpravodajství, kde je důležitá propojenost s místem události, přenos autentického zážitku, živé vstupy, personifikace událostí a maximální stručnost a zjednodušení.

² Zpravodajské relace: Události diváky neztrácejí (<https://www.mediaguru.cz/clanky/2018/07/zpravodajske-relace-udalosti-divaky-neztraceji/>)

Televizní Noviny byly do roku 2007 jediným zpravodajským pořadem na Nově. Poté k nim přibyla jejich ranní a odpolední obdoba. V roce 2007 vzniklo nové mediální centrum Televizních novin s novým studiem, plazmovou stěnou, novými grafickými prvky a s vysíláním HD formátu. V roce 2012 došlo k rozbouření časové linky osmé večerní, kdy TV Nova prodloužila svou hlavní zpravodajskou relaci o cca 20 minut a vložila do ní reklamní blok. K výraznější změně došlo v roce 2014, kdy vzniklo nové studio s posuvným stolem, zakřivenou projekční stěnou a novým vizuálem. Po celou dobu ale Televizní noviny zůstaly jedničkou na trhu co do sledovanosti.

Stopáž Televizních novin je o něco málo kratší než u Událostí, pohybuje se okolo 50 minut včetně Počasí a Sportovních novin. Televizní noviny patří k nejsledovanějším pořadům vůbec, jejich sledovanost se pohybovala na úrovni 1,3 mil. diváků³.

Sběr dat

Data pro tuto závěrečnou práci jsem sbíral pomocí vyhledávací platformy NEWTON media research. Svůj okruh zájmu jsem zúžil na reportáže Televizních novin TV Nova vysílaných každý den od 19:30 do 20:20 v období 1. dubna 2018 do 30. června 2018 a reportáže Událostí České televize vysílaných každý všední den od 19:00 do 19:45 ve stejném období jako v předcházejícím případě.

Reportáže jsem do své analýzy zařazoval na základě klíčových slov. Tato klíčová slova zněla handicap, handicapovaný, hendikep, postižený, postižení, znevýhodněný. Tato slova prošla při vyhledávání obměnou co se týče jejich rodu a skloňování. Z výběru byly poté vyřazeny jednotky, které nespĺňovaly základní kritéria, jednalo se hlavně o krátké zpravodajské vstupy, kterých se účastnil pouze moderátor ve studiu. K analýze bylo vybráno 13 reportáží z Televizních novin a 19 reportáží Událostí, které zmiňovaly problematiku handicapovaných v daném období.

³ ³ Zpravodajské relace: Události diváky neztrácejí (<https://www.mediaguru.cz/clanky/2018/07/zpravodajske-relace-udalosti-divaky-neztraceji/>)

Analýza mediálního obrazu osob s handicapem

U všech čtyřech výzkumných otázek byla analýza provedena za pomoci metody otevřeného kódování. Text byl opětovně analyzován a byly v něm nalézány jevy podobné, vzájemně související a ty byly následně kategorizovány. V této kapitole budou zodpovězeny výzkumné otázky a na jejím konci bude nabídnuto shrnutí analyzovaného a srovnání rámců a stereotypů v reportážích České televize a TV Nova.

Analýza výzkumné otázky č. 1 a 2

Výzkumná otázka číslo 1 a 2 se zaměřila na přítomnost mediálních rámců v reportážích Událostí České televize a reportážích Televizních novin Televize Nova. Společnou analýzu těchto výzkumných otázek volím kvůli lepší přehlednosti samotné analýzy.

Při své analýze jsem se snažil zjistit, jaké rámce se v daných reportážích objevují. Do rámců jsem řadil reportáže dle příslušných kritérií zmíněných v teoretické části práce, přičemž platí, že v reportáži se může vyskytovat jeden a více rámců. V rámci této analýzy jsem pak vyčlenil i nové rámce, kterého se v průběhu práce s textem objevily.

Rámec osoby s handicapem jako politováníhodné a ubohé

V hlavní zpravodajské relaci České televize tento rámec patřil mezi nejčastější, objevil se ve čtyřech případech z 19 možných. U reportáží Televizních novin se objevil dvakrát.

Rámec stojí na charakteristice osoby s handicapem jako chudáka, který si zaslouží jen lítost. Klíčová slova jsou utrpení, pomoc či absence životního elánu, smyslu. Osoby s handicapem v tomto rámci jsou představeny pomocí emocionálního příběhu, který má za cíl vyvolat soucit. Soucit je vyvoláván na základě emocionálních výrazů, přítomnosti bolesti a nesnázi a promluvy osob s handicapem samotných či jejich blízkých. Soucit je zde nutný k tomu, aby divák vnímal osobu s handicapem i přes její odlišnost jako součást společnosti a mohl se s ní ztotožnit.

Reportáž č. 20: Vláda v demisi odmítla senátní návrh na výrazné zvýšení příspěvku na péči (Události, 23. 5. 2018)

V této reportáži je řešeno vládní zamítnutí senátního návrhu o zvýšení příspěvku na péči. Redaktor Petr Vašek ilustruje pozitivní dopady případného zvýšení příspěvku na péči na

příkladu osoby s handicapem, Lenky Dvořákové, která je rámována jako politováníhodná. Redaktor při popisu jejího handicapu užívá emocionálně zabarvených výrazů, které mají ilustrovat její nelehký život a u diváků vzbudit lítost. Stereotypní výraz „*trpí od mala*“ evokuje, že nic jiného, než utrpení od svých dětských let nepoznala.

R (Petr Vašek): „*Lenka Dvořáková trpí od mala dětskou mozkovou obrnou. Kvůli těžkému zdravotnímu postižení by potřebovala asistenta celý den. Dovolit si ho ale může jen šest až sedm hodin.*“

Lenka Dvořáková: *Z úkonů běžný denní potřeby nezvládám sama prakticky nic.*“

Roman Sklenák, poslanec: „*Je na místě, aby osoby v nejtěžším stupni postižení dostaly toto zvýšení, protože oni skutečně se bez pomoci neobejdou.*“

Jiří Dolejš, poslanec: „*Zdravotně handicapovaní potřebují pomoc, ...*“

K pocitu lítosti pak napomáhají svým vyjádřením i tázání poslanci, kteří osoby s handicapem definují jako ty, kteří se neobejdou bez pomoci druhých. Což u většinové společnosti může vzbuzovat pocity dobrosrdečnosti a empatie.

Reportáž č. 16: Protesty rodičů dětí s handicapem (Události, 25. 4. 2018)

V této krátké reportáži, která pojednává o protestech rodin osob s handicapem vůči polské vládě, jsou lidé s handicapem prezentováni jako osoby, které se neobejdou bez státní podpory.

Reportér Petr Vašek: „*Improvizovaný tábor přímo proti jednacímu sálu poslanců. Ivona a její 23letý syn Jakub tu přespávají už 8. den. Spolu s dalšími žádají víc peněz na dávkách a zvláštní příspěvek na rehabilitaci. Od doby plnoletosti totiž dostávají v přepočtu necelých 5,5 tisíc korun na měsíc.*“

Matka syna s handicapem se svým prohlášením sama snaží vzbudit lítost nad jejich situací. Poukazuje na neutěšenou finanční situaci a chybějící společenský život, který se jim nedostává. To vše, kvůli handicapu jejího syna.

Iwona Hartwichová: „*To je suma, za kterou jde jen těžko žít. A navíc potřebují rehabilitaci, léky. A co společenský život, nějaké drobné radosti?*“

Sám syn, který má handicap, svoje momentální bytí vzhledem k finanční situaci považuje za autodestruktivní, což můžeme chápat tak, že ho jeho handicap ničí a jeho jedinou nadějí ke

spokojenému žití navzdory handicapu jsou rehabilitace. I on se snaží vzbudit lítost, když takto popisuje svoje žití s handicapem.

Jakub Hartwich: „*Je to taková autodestrukce. A díky rehabilitaci můžeme žít.*“

Reportáž č. 22: Operace dítěte ještě v těle matky (Události, 1. 6. 2018)

V této reportáži, která pojednává o unikátní operaci dětí v těle matky, je rámec politováníhodné a ubohé osoby s handicapem u dětí s postižením. Moderátorka Redaktorka Lea Surovcová celý příběh staví na srovnání zachráněného zdravého dítěte a zachráněného dítěte, které má handicap. Divák je nejprve seznámen se zdravým jedincem, poté až je představen jedinec s handicapem. Role druhého, navíc ne tak povedeného případu, je tím umocněna.

Jeho handicap představuje redaktorka jako bariéru, jako něco, co má být na obtíž pomocí slovíčka *sice*. Dovětek „*elán mu ale nechybí*“ pak naznačuje, že u osob s handicapem by měl elán, jakási chuť do života, chybět. Kvůli tomuto uvození si je snadné představit narativ chudáka, který se musí prát se svým handicapem.

Lea Surovcová: „*Stačilo málo a nepřežili by... Aby je zachránili, museli je lékaři operovat ještě v těle matky. Jeden měl krve nedostatek, druhý přebytek... Vojta, který dnes s matkou na setkání přijel, se sice narodil s postižením nohou, elán mu ale nechybí.*“

Lítost vzbuzuje především promluva rodičů obou dětí. Zatímco u zdravého dítěte se objevují výrazy jako *běžný, zdravý, zázrak, v pořádku*, projev matky druhého dítěte není radostný. Je pouze ráda, že se ho podařilo zachránit a snaží se utěšit tak, že vyjmenovává činnosti, které zvládne stejně jako zdravé děti.

A1: (Miriam Mešková, matka dvojčat) *Bez toho zákroku by nebyl možná ani jeden, takhle to prostě odnesly jenom periferie, a to se dá nahradit. Hraje si s ostatníma dětma, rád montuje a rozebírá věci.*“

Reportáž zakončuje redaktorka touto větou, kdy je postižení rámováno jako velká tragédie srovnatelná se smrtí.

Lea Surovcová: „*V Podolí dnes měli důvod k radosti všichni. Bez lékařů by totiž většina dětí nežila nebo měla těžká postižení.*“

Reportáž č. 21: Ústavní soud a důkazní břemeno (Události, 24. 5. 2018)

Tato reportáž informuje o soudním sporu mezi rodičkou dítěte s handicapem a nemocnicí, která měla postižení dítěte způsobit. V celé reportáži je postižení dítěte rámováno jako nevratná tragédie, za kterou musí nést někdo zodpovědnost. Je spojováno s obrazy a výrazy z nemocničního prostředí, což napomáhá k rámcování dítěte jako politováníhodného.

Michal Kubal, moderátor: *„Ústavní soud se zastal handicapovaného chlapce, který chce odškodné. Na svět přišel poté, co rodičku s komplikacemi přivezli záchranáři nejprve do boskovické nemocnice.“*

Dítě s handicapem je tu prezentováno jako osoba, jejíž narození bylo tragédií, která s sebou ponese náklady a někdo by z této situace měl nést vinnu.

Michal Cagala, reportér: *Krvácející rodička se dočkala záchranného císařského řezu až 2,5 hodinu poté, co si zavolala sanitku. A to až v Brně. A proto právě boskovickou nemocnici zejména viní z toho postižení svého syna. Nemocnice to odmítá.*

Reportáž č. 1: Soud potrestal chovance ústavu za zneužívání (Televizní noviny, 1. 4. 2018)

V reportáži Televizních novin, která popisuje případ zneužívání dítěte s mentálním postižením, je chlapec rámován jako nevinná oběť. Jeho osoba je popisována redaktorem a jeho matkou.

matka chlapce: *„Ho tam ještě přemísťovali takovýhleho kluka. K nemocnému malýmu 13letýmu klukovi, kterej se ani nemůže bránit.“*

Tyto promluvy jsou emocionálně zabarvené. Sám chlapec pak popisuje akt znásilnění, což mi přijde vzhledem k jeho věku a zdravotnímu stavu neetické.

Bez popisu (chlapec): *„Oni mi strkali do /píp/ toho penisu.“*

V tomto rámci jsou lidé s handicapem prezentováni jako závislí na svém okolí a neschopní si užívat života. Život s handicapem divák chápe jako nenaplněný a neradostný.

Rámeček lidí s handicapem jako objektu násilí

Tento rámeček byl v reportážích TV Nova nejčastější. Tři ze 13 reportáží v daném období mělo za téma zločin na osobě s handicapem. Nikdy se nejednalo o násilný čin, ale např. o zneužití

znevýhodněného člověka, který se kvůli svému handicapu dostal do problémové situace a neuměl ji sám bezpečně vyřešit.

Rámec osoby s handicapem jako objektu násilí stojí na myšlence, že osoby s handicapem jsou bezbranné. Základem je to, že na osobě s handicapem bylo spáchán zločin. Klíčová slova jsou chudák, bezbranný, starost. V reportážích osoby s handicapem, pokud jsou toho schopny, samy popisují zločin na nich spáchaný. Jejich charakteristiku pak dotváří druhá strana, přičemž jsou vyzdvihovány negativní vlastnosti oběti. Osoby s handicapem jsou prezentovány jako bezmocné, neschopné se bránit, neschopné se sami o sebe postarat. V reportáži je zmiňován i zločinec, přičemž jako jedna z příčin zločinu bývá i samotné postižení oběti a dopady tohoto postižení na lidský život. Člověk s postižením není vnímán jako plnohodnotná součást společnosti kvůli vlastnostem, kterými byl předtím popsán. Divák se tak s ním nemůže plně ztotožnit jako s obětí a jeho rozdílnosti bere jako jednu z možnou příčin zločincova konání.

Tento rámec byl spojován s rámcem osoby s handicapem jako přítěže.

Reportáž č. 1: Soud potrestal chovance ústavu za zneužívání (Televizní noviny, 1. 4. 2018)

V této reportáži pojednávající o zločinu v ústavu na malém chlapci s handicapem je prezentován jako bezbranná oběť.

V reportáži je popsán zločin, který spáchal o dva roky starší chlapec na chlapci s handicapem. Jeho vlastnosti jsou popisovány matkou oběti.

Matka chlapce: „*Ho tam ještě přemísťovali takovýhleho kluka. K nemocnému malýmu 13letýmu klukovi, kterej se ani nemůže bránit.*“

Redaktor pak i s vyjádřením oběti popisuje samotný zločin.

Ivan Berka, redaktor: „*Chlapci si měli na pokoji složit postele vedle sebe a provozovat různé sexuální praktiky.*“ Osoba (chlapec): „*Oni mi strkali do /píp/ toho penise.*“

Konkrétnější charakteristika oběti ani zločince, kromě jejich předchozího kamarádského vztahu, není známa. V reportáži je dále hledán viník, ačkoliv i zločinec byl právoplatně odsouzen. To naznačuje, že zločinec neměl plnou vinou, plnou zodpovědnost za své chování. V souvislosti s tím faktem, že oba sdíleli stejný ústav, lze to vyvodit stejnou mírou odpovědnosti i u oběti. Osoby s handicapem jsou tu brány jako nesprávné a divák se s nimi nedokáže ztotožnit.

Tohoto případu se týká i Reportáž č. 2: Starosta Chrastavy volá ministryni k odpovědnosti (Televizní noviny, 8. 4. 2018). O samotných osobách s handicapem jsou zde ale jen faktické zmínky, pod kterými si divák nepředstaví nic konkrétního.

Michael Canov, starosta: „*Viníci by měli být velice přísně potrestáni, protože podle mého názoru to je prvotřídní skandál.*

Ivan Berka, redaktor: *Před rokem a půl měl v zařízení 15letý chovanec sexuálně zneužít 13letého postiženého chlapce.*

Reportáž č. 3: Ostravská kriminálka vyšetřuje dvojitou vraždu (Televizní noviny, 18. 4. 2018)

V reportáži č. 3 je popsána dvojitá vražda, jejíž ústředním motivem je péče o handicapovanou osobu. V reportáži je handicapovaná oběť popsána jako *ležák, bezduchá osobnost, nemohoucí.*

sousedka: „*Ta manželka byla ležák bez, bezduchý jako jo.*“

Z reportáže vyplývá rámec osoby s handicapem jako nesamostatné, neschopné se postarat o sebe a samu a péče o ní vyžaduje vysoké nároky. Oproti tomu vrah je popsán v kladných narativách aktéry reportáže jako „*veselý, přátelský, pracovitý*“, „*šikovný*“, „*nevěříme, že to Rost'a udělal*“, *stává se k tomu chlapeckým způsobem*“. Tento popis evokuje jistou oprávněnost hrůzného činu, jako tomu bylo v minulosti, kdy osoby s handicapem byly považovány za neužitečné, života neschopné a společnost se o ně nechtěla starat.

Rámec osoby s handicapem jako čirého zla.

Tento rámec se ve zkoumaném vzorku vyskytl dvakrát, pokaždé při stejné příležitosti, kdy obě redakce natočily reportáž o soudu s mladíky, kteří zapálili kostel v Gutech. Je to jediná shoda na tématu reportáže v celé práci.

Rámec je charakterizován přítomností zločinu, jehož je osoba s handicapem přímým aktérem. Hlavním znakem tohoto rámce je nejenom souvislost se zločinem, ale i absence projevu lítosti či omluvy nad svým zločinem. V reportáži se vyskytují slova jako trest, zločin, obžalovaný, které jsou dávány do souvislosti s handicapovaným. Osoba s handicapem je prezentována pouze skrze ostatní aktéry, nedostává prostor se hájit či vysvětlit svůj čin sama nebo toho

nevyužívá. Tím jenom podporuje narativ toho, že obvinění je oprávněné a čin byl spáchán tak, jak byl popisován. Divákovi nejsou zprostředkovány jeho motivy, jeho důvody ke zločinu, nejsou konfrontováni s názory jeho blízkých. Není tak dán prostor pro soucit s obžalovaným, proto je zločinec, osoba s handicapem, vnímaná jako zlá.

Reportáž č. 24: Tresty za zapálení dřevěného kostela (Události, 28. 6. 2018)

Reportáž jsem do tohoto rámce hlavně kvůli stejnému tématu, které příliš nedovoluje jiné rámcování. Osoba s handicapem, která je navíc označena a v reportáži rozlišena pomocí handicapu, spáchala zločin, byla obžalována a uznána vinnou.

Tereza Krumpholzová, redaktorka: *„Tělesně postiženému muži, který má podle znalců mírně extrémistické sklony, pomohli kamarádi.“*

Diváci si tak spojí handicap a zločin. Obviněný ani nevyužije své právo se obhájit, neprojevuje lítost, nejsou známy jeho motivy.

Obviněný mladík je popsán pomocí tělesného postižení, avšak v celé reportáži jde o jedinou pasáž, kde je zmiňován jeho handicap. Dále už se řeší jiné atributy mladíků jako věk či míra projevení lítosti, jeho handicap není pro tuto reportáž relevantním. Reportáž Událostí je spíše zaměřena na rekonstrukci zločinu a na samotný soud s mladíky a kostel v Gutech, který se bude po jejich činu obnovovat.

Reportáž č. 10: Požár kostela v Gutech před soudem (Televizní noviny, 14. 5. 2018)

Druhá reportáž v tomto rámci je na stejné téma, zpracovali ji ale redaktoři Televize Nova.

Josef Šuhaj, státní zástupce: *„Jeden byl řidičem, druhým handicapovaný, třetí byl fyzicky na tom v pořádku.“*

V této promluvě se redaktor snaží popsat role mladíků, používá ovšem nelogický postup. Prvního charakterizuje pomocí funkce, kterou měl při daném zločinu. U druhých dvou pak přestupuje na jiný popis dle jejich fyzických a zdravotních vlastností. Nabízí se tak úvaha, zdali tyto vlastnosti hrály roli při zločinu. V dalším pokračování reportáže se tuto informaci nedozvídáme. Toto rozlišení tak v celkovém vyznění vyplývá jako důležitá vlastnost v souvislosti se zločinem, což ještě umocňuje charakteristika třetího mladíka, který je fyzicky

v pořádku. V tomto srovnání se většina diváků ztotožní s mladíkem, který je fyzicky v pořádku a do opozice, role zločince, čirého zla postaví člověka, se kterým se neidentifikuje, mladíka s handicapem.

V této větě redaktor TV Nova spojuje zločinnost, extrémismus a handicap, čímž je dává do souvislostí, která ale není podložena žádným důkazem, že by tyto tři charakteristiky spolu u druhého mladíka souvisely. Handicap, který byl vybrán redaktorem jako vlastnost, kterou se mladík odlišuje od ostatních, je tak dáván do souvislosti se zločinností a extrémismem.

Jan Socha, redaktor: „*Druhý mladík, který také chvíli pobýval ve vazbě, chodí o holi a je nevyléčitelně nemocný, zase podle znalců tíhne k extrémismu.*“

V reportáži obviněný mladík ani jeho matka nevyužívá právo se hájit, mladík pouze jednoslovně odvětí, že činu lituje. Tato jednoslovná odpověď bez argumentů není dostatečně přesvědčivá na to, aby divák změnil názor.

Rámec osoby s handicapem jako kuriozity

Tento rámec se v reportážích Událostí ani Televizních novin nevyskytoval.

Rámec osoby s handicapem jako supermrzáka.

Rámec supermrzáka se v reportážích vyskytnul celkem čtyřikrát. Tyto reportáže spojuje glorifikace osob s handicapem.

Rámec je vystaven na schopnostech, které popírají přítomnost handicapu u handicapované osoby. Přítomny jsou spojení jako *navzdory handicapu, i přes handicap*. Osoba je i přes svůj handicap plně začleněna do společnosti a je popsána cesta, jak toho dokázala. O jejím handicapu se již nemluví, není zmiňován, protože byl překonán. O to více lze ale vnímat nároky, které jsou kladeny na ostatní handicapované osoby, pokud se chtějí plně začlenit do společnosti. Pokud se nezbaví svých omezení, které jim handicap klade, nemohou nikdy uspět.

Reportáž č. 27: Cena Olgy Havlové (Události, 25. 8. 2018)

V reportáži byl glorifikován schopnosti a přínos pro společnost, který má neslyšící Pavel Šturm. V reportáži se tomu tak dělo častým srovnáváním s jeho handicapem, který byl dávám do opozice vůči jeho pozitivním vlastnostem, ku příkladu *„i když mají handicap, pomáhají ostatním; i s takovým postižením lze žít pohodlný život.“*

Do rámce supermrzáka spadá i v tom ohledu, že je zdůrazňována jeho vytrvalost, se kterou si musel svou pozici vydobýt, např: *„v čele je už 25 let; tráví tu i většinu svého volna.“* Diváci pak budou respektovat ve společnosti jen ty osoby s handicapem, které společnosti přispívají stejně tak, jako Pavel Šturm.

Samotný výbor pak oceňuje práci neslyšícího jako nezvyklý nadstandard. Pavel Šturm je oceňován za svou aktivitu, která má motivovat i ostatní k aktivní práci. Z této promluvy vyplývá, že ostatní neslyšící nic nedělají a potřebují být motivováni k práci, což na ně opět klade vysoké nároky k tomu, aby byly řádně začleněni do společnosti. Dobrý příklad Pavla Šturma si společnost nastaví jako laťku, kterou budou muset překonat i ostatní, aby mohli být řádně začleněni do společnosti.

Daniela Písařovicová, moderátorka: *„Letošní laureát, Pavel Šturm, vede roky Pražský spolek neslyšících. Sám o sluch v dětství přišel. Výbor dobré vůle ho dnes ocenil za aktivní přístup, kterým motivuje i další handicapované.“*

Reportáž č. 29: Peníze pro handicapované sportovce (Události, 16. 6. 2018)

V této reportáži se mluví o nedostatečném financování sportu handicapovaných. Jsou v ní představováni jednotliví sportovci a jejich problémy při financování jejich obživy. Avšak navzdory těmto problémům v ní nestojí jako pasivní čekatelé na podporu od státu, ale jsou rámováni jako schopní lidé, kteří se dokáží uživit, sehnat peníze a jít si za svým snem.

V reportáži je jako první představena wheelchair tenistka, nejprve skrze své úspěchy, až v druhé promluvě je zmínka o jejím handicapu. Navíc reportérka zmiňuje, že handicap pro ni není největší bariérou a baví se o tenistkou o finančních problémech, které sužují její obživu.

Barbora Brunclíková, redaktorka: *„Má roztroušenou sklerózu. Tenis na vozíku hraje 10 let. Největší bariérou podle ní není její handicap, ale finance a podpora sportovců s postižením.“*

V reportáži jsou i zmíněny také nelehké podmínky, se kterými se potýká. Za žádnou z těchto nesnází nemůže její handicap, ale nedostatečná podpora od státu. Tyto nesnáze tenistka s handicapem dokáže překonat i svému handicapu navzdory, což je v reportáži zmíněno.

Barbora Brunclíková: *„V pražském sportovním areálu Hamr může díky majiteli trénovat bezplatně. Sponzoři a dárci pomáhají s vybavením. Přesto se jí peněz nedostává a někdy na turnajích přespává v autě...*

Redaktorka prezentuje, že sportovkyně je ochotná pro svou práci obětovat i víc, než je potřebné, což je pro tento rámec důležité. Je ochotná fungovat v své práci i přes nedostatek financí, které ji provází. Právě ten fakt, že to, co jí omezuje v práci, není handicap, ale nedostatek financí, je důvodem, proč je vnímána jako běžný občan. S handicapem se lidé nedokáží ztotožnit, s nedostatkem financí už ano.

Obdobně je v této reportáži vystavěn příběh sledge hokejistů, kteří si také musí získávat peníze svépomocí, přičemž jejich handicap není vůbec zdůrazňován.

Barbora Brunclíková, redaktorka: *„Složitá je i situace pro týmy handicapovaných sportovců. Příklad z poslední doby - kvůli skandálu ve fotbale ministerstvo školství zastavilo dotace pro sport. Když se zase začaly rozdělovat, na sledge hokejisty nezbylo... Část peněz získali díky dárcům přes slevový portál a na paralympiádě se umístili na 6. místě.“*

Reportáž č. 11: Handicapovaný atlet Leeper vyhrál závod v Praze (Televizní noviny, 5. 6. 2018)

To, že osoba s handicapem běží závod se zdravými atlety, ačkoliv na to má veškeré potřebné vybavení a schopnosti, je v této reportáži považováno za výjimečné. Ačkoliv se atlet s handicapem mohl zúčastnit, jeho účast a vítězství v závodě je vnímáno jako neoprávněné, což spadá taktéž do rámce supermrzáka, kdy si osoby s handicapem musí svou pozici vydobýt.

Jaromír Vlček, redaktor: *„Zpočátku se nezdálo, že by se mělo dít něco výjimečného, jenže na startu byl i handicapovaný atlet ze Spojených států, Blake Leeper. Atlet, který má amputované obě končetiny se rozbíhal pomaleji. Pak ale rozkmital své protézy z karbonu a utekl všem o parník. Leeper doběhl před všemi zdravými atlety, v čele s Pavlem Maslákem.“*

Na jednu stranu je za svůj výkon obdivován, na druhou stranu je přítomna neochota přijmout ho jako právoplatného člena společnosti, protože stále panují jisté rozdílnosti či vznikají nové.

Pavel Maslák, atlet: *„Ale prostě, jsou to prostě protézy a nevytuhne, no.“* Jaromír Vlček, redaktor: *Podle kritiků atlet s protézami spotřebuje méně energie, končetiny jsou navíc lehčí a má i delší krok...*

Tato reportáž spadá do rámce supermrzáka, ovšem na rozdíl od typického případu tu není osoba s handicapem společností uznána. Děje se tomu tak proto, že atlet nabral výhody díky svému handicapu, ačkoliv měl povolení v závodě startovat. Svoji původní odlišnost tak osoba s handicapem smazala, vznikla ji ale nová.

Jaromír Vlček, redaktor: *„V Praze zaběhl paralympijský rekord, historie se ale přepisovat nebude.“*

Reportáž č. 13: Zemřela vzrůstem nejmenší hvězda Hollywoodu (Televizní noviny, 22. 4. 2018)

Na rozdíl od typického rámování supermrzáka tu handicap osoby s postižením nemizí, protože je důležitým faktorem jeho úspěchu. Naopak je tu zdůrazňováno, že uspěl své výšce navzdory. Jeho handicap tedy nemizí, ale stává se součástí jeho úspěchu.

prohlášení rodiny: *„I přesto, že byl malého vzrůstu a jeho rodiče si často říkali, jestli si někdy bude schopen sám otevírat dveře, ve svém životě, šel a otevřel víc dveří pro sebe i druhé než si kdokoliv uměl představit.“*

Martin Pouva, moderátor: *Troyer měřil pouhých 81 centimetrů, ale zářil v mnoha známých filmech.“*

V reportáži je přítomno, že herec si ze svého handicapu uměl udělat legraci, což může zlehčovat neustálou přítomnost tohoto tělesného znevýhodnění. V reportáži je i zlidšťován, ovšem pomocí svých problémů jako deprese, alkoholismus a rozvody, což může mít negativní vliv na vnímání jeho života a staví to na stejnou úroveň všechny jeho zmiňované překážky, včetně handicapu.

Rámeček osoby s handicapem jako terče posměchu.

Tento rámeček se v reportážích Událostí ani Televizních novin nevyskytoval.

Rámec osoby s handicapem jako nepřítele sám sobě.

Tento rámec se v reportážích Událostí ani Televizních novin nevyskytoval.

Rámec osoby s handicapem jako přítěže.

Rámec přítěže je charakteristický absencí systému, který je schopen se o osoby s handicapem postarat. Klíčová slova poukazují na přítomnost problému. Osoba s handicapem je zde popsána jako problém, který nemá řešení či není v lidských silách jednotlivce. Zdůrazněny jsou její problémové vlastnosti, kladné jsou opomenuty. Jako viník problémů bývá označována handicapovaná osoba, která nedostává prostor pro vyjádření svého pohledu na problematiku, větší prostor dostává druhá strana či třetí osoby. Divákovi se tak nedostává objektivní hodnocení, proto za viníka situace považuje danou osobu s handicapem. Tato osoba s handicapem není schopná kvůli svému handicapu dodržovat nastavená pravidla systému společnosti, proto je označovaná jako přítěž. Pokud bychom změnili tato systémová pravidla, osoba s handicapem přítěží nebude.

Reportáž č. 32: Začátek letních prázdnin (Události, 29. 6. 2018)

Tento rámec se vyskytl v reportážích celkem třikrát, z toho ale dvakrát nebyla osoba s handicapem hlavním tématem reportáže.

Tuto reportáž, která pojednává o začátku letních prázdnin, jsem do tohoto rámce zařadil kvůli vystavění reportáže redaktorem. V jehož reportáži jsou nejprve představeni žáci s výborným prospěchem, žáci s horším prospěchem jsou v reportáži posléze. V promluvě učitelky k horším žákům je řešeno neuspokojivé chování některých žáků, pak redaktor přidává tuto větu.

Ivan Lukáš, redaktor: *„I ji letos hodně zaměstnávala inkluze, společné vzdělávání žáků bez rozdílu handicapu.“*

Redaktor inkluzi, respektive péči o žáky s handicapem, rámuje jako hodně práce, jakýsi nadstandard, který učitelky zatěžuje. V reportáži je zmínka o inkluzi řazena za povzdych učitelky o neuspokojivých výsledcích některých žáků a zmínce o jejich chování. Žáky s handicapem tak reportér řadí do problémové skupiny, ačkoliv o jejich prospěchu a chování

nebyla zmínka. K tomu konstatuje, že učitelku inkluze „*hodně zaměstnávala*“ z jejího vyjádření se ale posléze dozvídáme, že mají dostatek lidských zdrojů a vybavení pro to, aby práci s žáky s handicapem bez problému zvládali.

Ivan Lukáš, reportér: „*Její škola je ale bezbariérová, zaměstnává dvanáct asistentů.*“

Eva Martínková, učitelka ZŠ: *Máme tady sice jenom jednu vozíčkářku, máme ale autistické žáky, máme tady s jinými diagnózami a s nimi pracuji také, není s tím problém.*“

V této reportáži je tedy rámování dětí s handicapem jako přítěže nadbytečné a neodůvodněné. Děti s handicapem jsou zde rámovány jako přítěž, řadící se do problémové skupiny žáků a jsou zde v souvislosti s nimi zmíněny zdroje, které se k jejich výuce musí vykládat navíc. Právě v tomto rámci jsou lidé s handicapem brány jako přítěž pro celou společnost, jejíž zdroje tito lidé vysávají.

Reportáž č. 3: Ostravská kriminálka vyšetřuje dvojitou vraždu (Televizní noviny, 18. 4. 2018)

Reportáž pojednává o vraždě dvou žen, z nichž jedna byla handicapovaná. Její handicap, který je v reportáži popsán slovy sousedky „*rupla ji v hlavě cévka*“, což je samo o sobě vzhledem k handicapované osobě nedůstojné. To pak podle reportéra vedlo jejího muže k vraždě. Ten vychází z názorů sousedů, kteří se na základě svých domněnek shodli na tom, že motivem vraždy bude handicap manželky.

Lucie Cohlarová, redaktorka: „*61letý řidič autobusu podle sousedů zřejmě psychicky nezvládl péči o svou ženu, která byla po mozkové příhodě.*“

sousedka: „*Ta manželka byla ležák bez, bezduchý jako jo.*“

Někdo, kdo by se zastal manželky s handicapem, chybí. Péče o handicapované pak vychází z tohoto tvrzení jako příliš náročný úkol pro obyčejného člověka, který ho může dovést až k tak hrůznému činu. Navíc je tento názor vykonstruován na základě ne odborných názorů a není zmíněn chybějící sociální systém, který mohl této situaci předejít.

Reportáž č. 6: Cvičení reálného zásahu speciální policejní jednotky (Televizní noviny, 26. 5. 2018)

V této reportáži, která pojednává o práci speciální policejní jednotky, jsou osoby s handicapem rámovány jako přítěž. Při této události byli dokonce použiti jako ukázkový příklad přítěže, která může způsobit jen problémy, ztížit práci a která je signifikantní tím, že se nedokáže postarat sama o sebe. V této reportáži není tato situace natolik podrobně popsána, aby bylo možné najít další znaky tohoto rámce.

Josef Svoboda, redaktor: *„Policie kvůli cvičení pronajala kino v horách na Olomoucku a tady budou muset hlídky ukázat, jak rychle najdou v davu útočníka. Aby byla situace co nejméně komplikovaná hlediště je plné chovanců z Ústavu pro mentálně postižené.“*

Rámec osoby s handicapem jako sexuálně abnormálního.

Tento rámec se v reportážích Událostí ani Televizních novin nevyskytoval.

Rámec osoby s handicapem jako osoby, která se nepodílí na životě ve společnosti

Tento rámec se v reportážích Událostí ani Televizních novin nevyskytoval.

Rámec osoby s handicapem jako normální osoby

Tento rámec se v reportážích Událostí ani Televizních novin nevyskytoval.

Nově objevené rámce

Při zkoumání výzkumného vzorku reportáží Událostí České televize a reportáží Televizních novin Televize Nova jsem našel případy, kdy jednotlivé rámce nesplňovaly kritéria rámců zmíněných v teoretické části práce. Zároveň ale některé z těchto rámců vykazovaly při otevřeném kódování stejné znaky. Na tomto základě se mi objevily čtyři nové rámce.

Rámec nemocného

Tento rámec prezentuje osobu s handicapem a její zdravotní obtíže. Objevil se jenom jedenkrát. Podrobně se zabývá příčinou, průběhem a důsledky jednotlivých onemocnění.

Rámec nemocného charakterizují na důrazu na handicap, který člověk má. Role člověka je v tomto rámci upozaděna. Projevuje se přítomností výrazů z medicinského prostředí a popisu bolesti. Handicap je zde hlavním tématem, mluví se o jeho příčinách, projevech a důsledcích. O osobě jako takové se nic nedozvídáme. Jestliže je člověk popisován jen prostřednictvím svého handicapu, ztrácí se lidská rovina osoby s handicapem. Pro diváka je tak obtížné porozumět důsledkům handicapu a vnímá ho ploše, jen skrze jeho diagnózu.

Reportáž č. 14: Čechů s cukrovkou přibývá (Události, 12. 4. 2018)

V této reportáži, která informuje o zvyšujícím se počtu diabetiků v české společnosti, jsou lidé s postižením rámováni jako pouhý předmět, na jehož základě je ilustrováno nějaké onemocnění. Konkrétně je zde na jedné osobě prezentováno, že cukrovka může vést až k trvalému postižení nohou, které není příjemné a člověk trpí bolestmi.

Barbora Brunclíková, redaktorka: „*S cukrovkou druhého typu se léčí 21 let. Pavel Balaš stejně jako řada dlouholetých diabetiků trpí i postižením nervů.*“

V reportáži nejsou zmíněny vůbec žádné vlastnosti pana Balaše, v souvislosti s ním je zmíněna pouze jeho nemoc, bolesti, kterými trpí a povinnosti vyplývající z jeho handicapu. Divák tak toto rámování osoby s handicapem může vnímat tak, že osoba s handicapem nemá jiné vyžití než starost o svoje zdraví a žije ve věčném utrpení.

Pavel Balaš, pacient: „*Začali problémy třeba při chůzi. Už se mi stalo, že jsem několikrát i upadnul, protože ty nohy dole nic necítí.*“

Barbora Brunclíková, reportérka: „*Jednou za tři týdny musí ke specialistovi kvůli chronickým ranám na nohou.*“

Rámec osoby s handicapem, která se dožaduje spravedlnosti

Tento rámec byl v reportážích Událostí České televize tím nejčastějším, vyskytl se hned v šesti případech. Stejně tak i na Televizi Nova se objevil dvakrát, což ho řadí k těm častějším. Lidé s handicapem v reportážích spadajících do tohoto rámce zastávají pozici aktivních občanů, kteří se dožadují spravedlnosti či férového přístupu úřadů, vlády či většinové společnosti vůči sobě a své menšině. Touží po tom, aby měli stejná práva a možnosti, jako většinová populace.

Rámec charakterizuje aktivita osob s handicapem, díky které jsou schopni fungovat ve společnosti a měnit její pravidla. Klíčová slova pro tento rámec je snaha či nespokojenost osoby s handicapem. Klíčová charakteristika bývá i přítomnost názoru na okolní dění. Osoby s handicapem zastávají ústřední roli příběhu, jsou jeho nositeli, aktivním hybatelem dění. Sami promlouvají skrze média, projevují své názory a jejich handicap je upozaděno. Divák tak může vnímat, že handicap nemusí být překážkou, která by lidem znemožňovala aktivně se podílet na životě ve společnosti. Musí tak brát osoby s handicapem jako právoplatné členy společnosti, kteří se mohou aktivně dožadovat svých práv.

Reportáž č. 15: Dopravní pokuta pro invalidu (Události, 17. 4. 2018)

V této reportáži, která pojednává o dopravní pokutě pro invalidu vystupuje osoba s handicapem jako samostatná a schopná osoba, která je schopná vyřešit problém, se kterým se potýká.

V úvodu reportáže redaktorka Markéta Radová popisuje handicap pana Hurlota a jeho obtíže. Handicap popisuje jako negativní věc. Po jeho popisu následuje informace o pokutě se slovem *navíc*, což evokuje další špatnou věc, která se panu Hurlotovi v životě stala.

Markéta Radová, redaktorka: „*Antonín Hurhot přišel po úrazu o nohu. Dnes se mu tak s protézou špatně chodí. Minulý týden navíc dostal pokutu za špatné parkování.*“

V další části reportáže je prezentován jako aktivní občan, který má obtíže, ale chodí, je schopen řídit auto, jde sám zaplatit pokutu a jde s reportérkou za starostou místní části. Stejně tak aktivně

komunikuje a předkládá své názory na nastalou situaci, čímž je stvrzena role osobnosti, nikoliv jen objektu.

Antonín Hurhot: „*Co se na to dá říct? No, nic, je to Kocourkov.*“

Případ je vyřešen ku prospěchu pana Hurhota a to systémově. Svou aktivitou, kdy věc řešil sám, se zařadil do role aktivního občana i přes svůj handicap, který byl v reportáži zmiňován.

Reportáž č. 16, 18, 19: Protesty rodičů dětí s handicapem (Události, 25. 4. 2018 19. 5. 2018, 21. 5. 2018)

V této sérii reportáží, která informuje o protestech rodin osob s handicapem v Polsku jsou aktéři rámováni jako občané, kteří jsou schopní postavit za svoje práva aktivním protestem, který je fyzicky i psychicky náročný. Tito demonstranti touží po normálním životě, kde mohou participovat a účastnit se společenského a kulturního dění, což jim kvůli handicapu jejich či jejich blízkého není dovoleno. Proto se rozhodli aktivně protestovat.

Dana Zlatohlávková, redaktorka: „*Improvizovaný tábor přímo proti jednacímu sálu poslanců. Ivona a její 23letý syn Jakub tu přespávají už 8. den. Spolu s dalšími žádají víc peněz na dávkách a zvláštní příspěvek na rehabilitaci. Od doby plnoletosti totiž dostávají v přepočtu necelých 5,5 tisíc korun na měsíc.*“

Ačkoliv v reportáži mají hlavní prostor rodiče, důležitá je i promluva jednoho člověka s handicapem. Jeho promluva, jakožto zástupce osob s handicapem, potvrzuje, že i oni, mají stejný cíl a nejsou jen zneužíváni svými rodiči k vyvolání lítosti.

Jakub Hartwich: „*Je to taková autodestrukce. A díky rehabilitaci můžeme žít.*“

Přestože projev jeho i jeho matky lítost vyvolává, jsou zde rámováni svou přítomností jako aktivní občané, kteří se chtějí i přes svůj handicap domoci se spravedlnosti.

Tento rámeček osoby s handicapem, která volá po spravedlnosti, potvrzují i další dvě reportáže, které informují o dlouhodobé snaze demonstrantů domoci se své věci. Při jejich protestech se jim dostává pozornosti jak od vlády, tak i od známých osobností, je možné je tedy vnímat jako důležitou a podstatnou součást společnosti.

Dana Zlatohlávková, redaktorka: „*Podobný pokus o regulaci práce novinářů v Sejmu uvedl v roce 2016 k měsíční parlamentní krizi. Ted' jsou za omezením oficiálně bezpečnostní důvody.*“

Spekuluje se, ale že příčinou je protest rodin postižených. Od 18. dubna přímo v budově požadují navýšení státních příspěvků. “

Dana Zlatohlávková, redaktorka: *„Demonstranti dostávají vládu pod tlak pozorností, kterou dokážou vzbudit, návštěva tak sledované osobnosti, jakou je bývalý prezident a vůdce Solidarity Lech Walesa, je toho důkazem. “*

Ač byla první reportáž rámována rámcem osoby politováníhodné, v posledních dvou je jasně patrný rámec osob domáhající se spravedlnosti. Ve své snaze se stávají hybatelem dění i na úrovni státu.

Reportáž č. 30: Nedostatek bezbariérových bytů (Události, 3. 5. 2018)

Tato reportáž se týká nedostupnosti bezbariérových bytů v Praze. Aktérky reportáže jsou v ní prezentovány jako účastnice happeningu, který má upozornit na nedostupnost bezbariérových bytů v hlavní městě. Vystupují v ní jako schopní lidé, kteří se aktivně snaží získat byt vhodný pro jejich potřeby. Důležitým prvkem je i jejich označení autorkou reportáže pomocí povolání či jako zájemkyně, nikoliv odkazem na to, že jsou handicapované. Jejich handicap tu není viditelný. Svou činností jsou ochotny změnit stav věci, proto je řadím do tohoto rámce.

Daniela Písařovicová, moderátorka: *„Lidé s handicapem přenocovali ve stanu. Akcí Kde domov můj upozorňují na komplikace při hledání bezbariérových bytů, zvláště v hlavním městě. Veřejně se teď snaží oslovit majitele vhodných nemovitostí. “*

Lea Surovcová, redaktorka: *„Asistenti jim pomáhají stavět stany v tomto pražském parku. Pro filmovou střihačku Kateřinu Morozovou je to výzva. “*

V reportážích tohoto rámce mají osoby s handicapem mnoho prostoru, který využívají ku prospěchu své komunity. Na rozdíl od ostatních reportážích spadajících do jiných rámců zde osoby s handicapem vyslovují své názory na danou problematiku, což je raritním jevem. V ostatních příbězích jsme viděli jenom popisné pasáže.

Kateřina Curínová, zájemkyně o bezbariérové bydlení: *„Už hledám 10 let. Abyste vůbec získala ten byt v Praze, tak musíte mít tady trvalé bydliště. “*

Lea Surovcová, redaktorka: *Problémy probíraly i s politiky“*

Jejich problémy řeší politici, ředitelé neziskových organizací a další vlivní lidé, což značí, že tyto problémy jsou vážné a podstatné pro celou společnost.

Reportáž č. 4: Postiženého muže ostraha odmítla pustit do bazénu (Televizní noviny, 6. 5. 2018)

V této reportáži je hlavním aktérem Josef Macík, kterého jakožto postiženého nechtějí pustit do bazénu. Tato osoba s handicapem se aktivně dožaduje svých práv, aby mohla zlepšit svůj zdravotní stav, o který se stará návštěvami u doktora a v bazénu. Prohlašuje o sobě, že je svéprávný, dokáže se o sebe postarat a je si vědom svých limitů. Jeho přístup je v reportáži podpořen autoritou.

Josef Macík, zdravotně postižený: *„Já su od narození postiženej a navíc mě postihla těžká mozková příhoda plus dvě opakovaný. Nehledě, že mám obrovské kruté bolesti a ta voda mě skutečně léčí a ať jdu k doktorovi, tak vždycky se mě ptá a plaveš? Říkám no neplavu, dyť mě nechcou pouštět.“*

Tato reportáž se vymyká od ostatních tím, že samotná osoba s handicapem zde popisuje svůj zdravotní stav. Tato promluva jenom dokazuje to, že pan Macík je samostatný a dokáže se o sebe postarat. Jeho handicap mu sice způsobuje problémy, přes ně se ale dokáže dostat. Navíc je schopen projevit názor a postavit se za něj.

Josef Macík, zdravotně postižený: *„Nechápu, proč potřebuju doprovody. Každěj jsme svéprávněj a přece bysme měli vědět, na co stačíme.“*

Do tohoto rámce spadá i proto, že jeho názor v reportáži podpoří autorita ve formě předsedy Národní rady osob se zdravotním postižením.

Reportáž č. 5: Pozemní navigace navádí nevidomé mimo přechod (Televizní noviny, 12. 5. 2018)

V této reportáži, která upozorňuje na nevhodné značení pruhů pro nevidomé, vystupuje osoba s handicapem jako průvodce, který představuje svět nevidomých a jeho úskalí. Upozorňuje na rizika, kterým každý den musí čelit. Svým vystupováním v reportáži přispívá k osvětě a ke změně poměrů ve společnosti.

V této reportáži není osoba s handicapem tím aktivním hybatelem dění, která by měla vystupovat v rámci této kategorie. Pan Malecký působí v této reportáži jako průvodce, který popisuje situaci a sděluje své názory na navigaci nevidomých ve Vyškově. Je tedy přítomen názor osoby s handicapem na danou situaci a popsán její problém.

Martin Malecký, nevidomý: *„Tady prostě když člověk nedá pozor, tak ho to auto nebo ten kamion prostě srazí.“*

Josef Svoboda, redaktor: *„Někdo tady zapomněl namalovat přechod a slepci se musejí spolehnout na pozornost řidičů. Podobných míst jsme ve městě našli několik.“*

Martin Malecký, nevidomý: *„Ono mě to vede podle toho vodícího pásu a já ani nevím, že člověk vlastně vstoupil do té vozovky.“*

Tento problém se zároveň netýká celé společnosti, ale jenom osob s poruchou zraku. Což je příčinou toho, že divák se nedokáže s aktérem reportáže ztotožnit. Snad proto není rámován pan Malecký jako hlavní aktér reportáže. Na místo něj vystupuje jako aktivní občan reportér TV Nova. On, jako zástupce zdravé populace, tak v tomto případě hájí práva menšiny. U TV Nova to není prvním případem, podobně aktivně, kdy reportér hraje roli advokáta a pomocníka slabších, redaktor vystupuje i v případě reportáží č. 1, č. 2 a č. 8. V případě této reportáže č. 5 je to ale medvědí službou, osoby s handicapem tak tu vypadají jako ti slabší, kteří hledají pomoc u někoho silnějšího.

Rámec osoby s handicapem jako potřebné

Do tohoto rámce spadají reportáže, ve kterých bylo informováno o lidech s handicapem jako menšině, které se dostává speciálních opatření ze strany státu a jeho institucí.

Rámec stojí na myšlence, že osoby s handicapem potřebují podporu od státu k začlenění do společnosti. Bez této pomoci nejsou schopni naplno fungovat. Klíčová slova, která se vyskytují je podpora, žádat, příjmy, příspěvek či slova podobná související s financemi. Osoby s handicapem či organizace s nimi spojené zde popisují problémy, které jim vznikají v důsledku chybějících financí. Přítomné jsou i promluvy politiků, kteří nad podporou debatují. Osobu s handicapem tak vnímáme jako osobu neschopnou si obstarat peníze na živobytí a závislou na finanční pomoci od státu a jeho institucí. U těchto financí však známe konkrétní dopady, víme,

na co mohou být vynaloženy. Pokud divák tyto dopady vnímá, dokáže lépe vnímat život osoby s handicapem jako takové a chápat oprávněnost jejich požadavků.

Tento rámec se často vyskytoval spolu s rámcem, kdy je osoba s handicapem rámovaná jako politováníhodná či ubohá.

Reportáž č. 20: Vláda v demisi odmítla senátní návrh na výrazné zvýšení příspěvku na péči (Události, 23. 5. 2018)

V této reportáži, která byla zařazena i do rámce politováníhodné a ubohé osoby je paní Lenka Dvořáková prezentována jako ta, která se neobejde bez cizí pomoci a je odkázána na různé formy pomoci od státu či jiných institucí. Sama pro zlepšení svého statutu ve společnosti ale nic nedělá, ovšem předkládá relevantní argumenty, proč by se její pozice, alespoň finančně, měla zlepšit.

V reportáži sama popisuje své problémy spojené s jejím handicapem či je tlumočí redaktor (řeč aktérky není dostatečně srozumitelná a zdlouhavá).

Petr Vašek: „Lenka Dvořáková trpí od mala dětskou mozkovou obrnou. Kvůli těžkému zdravotnímu postižení by potřebovala asistenta celý den. Dovolit si ho ale může jen šest až sedm hodin.“

Lenka Dvořáková: „Z úkonů běžný denní potřeby nezvládám sama prakticky nic.“

Jsou zmiňovány konkrétní částky a jejich využití. Stejně tak u případného zvýšení Lenka Dvořáková ví, jak by s ním naložila. Použila by ho na účel, který by zlepšil kvalitu jejího života. Divák tak zná veškeré argumenty pro schválení příspěvku od osoby s handicapem.

Petr Vašek: Pokud by prošel senátní návrh na zvýšení příspěvku na péči o 6 000 měsíčně, mohla by si platit asistenta o dvě hodiny denně déle. Pohodlněji by se jí pak například studovala bohemistika na vysoké škole.“

V reportáži se pak vyjadřují politici z různých sfér politického spektra.

Reportáž č. 28: Stavba městských bytů v Brně (5. 6. 2018)

V této krátké reportáži, která informuje o záměru města Brna stavět nové byty s nízkými nájmy pro ohrožené skupiny lidí, se handicapovaní prezentují jako potřební.

Reportér Michal Cagala představuje plán města Brna, který by měl zajistit dostupné bydlení lidem, kteří nemají tak vysoké příjmy. Mezi ně řadí redaktor i osoby s handicapem.

Michal Cagala, redaktor: *„No, a nízké nájmy v nich mají být především pro skupiny obyvatel jako jsou senioři, mladé začínající rodiny, taky rodiny, které se starají o handicapované a konečně lidi v sociální nouzi.“*

Tento plán má zajistit lidem s handicapem bydlení, které si mohou dovolit. Z reportáže se tedy můžeme dovítit na jaký účel vynaložené peníze půjdou. K tomu, aby mohly nějakým způsobem znevýhodněné osoby bydlet levněji. V reportáži jsou informace redaktora doplněny promluvy politiků, kteří plán podporují.

Reportáž č. 31: Doplatky na léky (Události, 27. 5. 2018)

V reportáži o doplatecích na léky je skupina lidí s handicapem rámována jako skupina potřebných, odkázaná na příjem z důchodů, který je dle vyjádření politiků nedostatečný.

V reportáži je prostřednictvím moderátorky zveřejněn návrh instituce zastupující osoby s handicapem, které se týká financí.

Daniela Písařovicová: *„Resort zvažuje, že podpoří návrh Národní rady osob se zdravotním postižením, aby do nižších ročních limitů spadaly i lidé s těžším handicapem.“*

V této reportáži je pouze naznačen problém s nižšími příjmy, které osoby s invalidním důchodem mají. Stejně tak je jasné, na co by případná finanční pomoc šla, dozvídáme se tuto informaci z úst politika.

Adam Vojtěch, ministr zdravotnictví: *„Je pravdou, že tito invalidní důchodci s tím skutečně v zásadě plným invalidním důchodem toho třetího, čtvrtého stupně, tak často mají nižší ten invalidní důchod, než třeba starobní důchodci. Ty jejich příjmy jsou také poměrně nízké, takže my to teďka musíme zase zanalyzovat, samozřejmě spočítat, jaké by byly dopady.“*

Tato krátká reportáž tak splňuje všechna kritéria tohoto rámce.

Reportáž č. 9: Novela zákona má rozšířit proplácení zdravotních pomůcek (Televizní noviny, 10. 6. 2018)

V reportáži číslo 9, která pojednává o novelizaci zákona, který má rozšířit proplácení zdravotních pomůcek, je užit příběh Jany Augustýnové, která je označena jako vozičkářka. Reportáž je uvozena nevhodnou dvojsmyslnou promluvou redaktora vzhledem ke zdravotnímu stavu aktérky a finanční situaci osob s handicapem. Alespoň se z něj dozvídáme, že finanční situace Jany není příznivá.

Jaroslav Brousil, redaktor: *„Janě vážné onemocnění nikdy nedovolilo postavit se na vlastní nohy.“*

V další části reportáže ale Jana Augustýnová mluví sama a popisuje svoje problémy, které kvůli handicapu má.

Jana Augustýnová, vozičkářka: *„Malej schůdek mu dělá problém tomu vozejku, takže si kvůli tomu musím pořídít překračovač obrubníků, se to jmenuje, a to stojí 5,5 tisíce a taky to pojišťovna nehradí. I když vlastně to potřebuju každéj den.“*

Padlo i konkrétní využití peněz. Divák tak může spatřit, jak by ji peníze pomohli a může se přesvědčit, že by to bylo účelné. V reportáži vystupuje i politik, Adam Vojtěch, ministr zdravotnictví.

Reportáž č. 7: Brněnští vývojáři vymysleli pomůcku pro nevidomé (Televizní noviny, 2. 6. 2018)

Tato reportáž informuje o aplikaci, která usnadňuje nevidomým rozpoznávání bankovek. Reportáž neobsahuje všechny prvky tohoto rámce, přesto si myslím, že sem patří. Je rámována úmyslem pomoci osobám s handicapem, přičemž víme, k čemu je ona pomoc dobrá.

V reportáži je nejprve popsán problém handicapovaných. Redaktor při popisu problému přehání, zveličuje ho. Každopádně ukáže, že pomoc je v tomto problému pro osoby s handicapem potřebná.

Josef Svoboda, redaktor: *„Zdravému člověku se to zdá, jako samozřejmost, ale pro zrakově postiženého neřešitelný problém. Jak poznat tu správnou bankovku v peněžence.“*

Tento konkrétní případ rámce se odlišuje od rámce potřebného v tom, že pomoc handicapovaným už nabyla reálné podoby a jsou prezentovány konkrétní výsledky. Pomoc je realizována pomocí služby, nikoliv finančně. Výsledek pak komentují sami nevidomí.

Martin Baláž, nevidomý: „*Stovka, jo, dvoustovka. Já jsem s tím spokojenej hodně, myslím si, že to nevidomým fakt jako poslouží.*“ Jan Pokorný, nevidomý: „*Umožňuje nevidomému si velice rychle a celkem efektivně zjistit prostě stav svý peněženky.*“

Výsledný dojem z reportáže je stejný, jako kdyby splňovala všechna kritéria rámce potřebného. Divákovi je předložen celý problém, se kterým se musí osoba s handicapem potýkat i jeho řešení a on tak může lépe chápat život osob s handicapem.

Rámec osoby s handicapem jako cíle pomoci či charitativní pomoci

Tímto rámcem byly rámovány čtyři reportáže, které pojednávaly o charitativní či dobročinné činnosti, jejímž příjemcem byly osoby s handicapem.

Rámec osoby s handicapem jako cíle pomoci stojí na pasivitě osob s handicapem. Jsou zde představeni jako pasivní příjemci pomoci. Klíčová slova jsou *dar, pomoc, věnovat*. O osobách s handicapem je v tomto rámci přítomno jen minimum informací, nedostávají zde prostor pro vyjádření. Jsou zde přítomny pouze jako kategorie, na kterou lze přispět. Fakt, že se o osobách s handicapem nic nedozvídáme pak asociuje to, že se o tyto osoby nemusíme nijak zajímat. Skrze tento rámec je tedy prezentováno, že je žádoucí materiálně přispívat na osoby s handicapem, ale společnost se již nemusí starat a dále se zajímat o tyto lidi a jejich životy.

Reportáž č. 17: Vyšší zájem o sepisování závětí (Události, 13. 5. 2018)

Reportáž pojednávala o problematice sepisování závětí. Osoby s handicapem jsou zde představovány jako potřební, na které míří konkrétní pomoc. V této reportáži celý problém popisuje redaktorka, co se týče osob s handicapem, za ně vystupuje ředitel Charity.

Iva Piskalová, redaktorka: „*Když manželé zemřeli, tak jim vilu, vzdálenou zhruba kilometr od charitního domu, kam chodili pravidelně na mše, odkázali v závěti. Ted' má nemovitost pomáhat mentálně postiženým a nevidomým.*“

V tomto případě zkratka „*nemovitost pomáhá*“ je zkreslující, poté je doplněna konkrétní formou pomoci. Osoby s handicapem jsou rámovány jako pasivní příjemci pomoci, jako ti, kterým spadl dům do klína.

Osoby s handicapem tu nejsou nijak představeni. Pouze víme, že dům by měl sloužit pro jejich práci. Nedožíváme se jakou práci, zda mají problémy sehnat práci, v čem jim pomůže dům ohledně obživy. Zkrátka o jejich životě se nedozvídáme nic.

Jan Hanuš, ředitel Charity: „*V celém přízemí, předpokládám, že by byly prostory pro to, aby nevidomí lidé mohli přijít a přes den něco málo pracovat.*“

To, že je to potřebné, jsme se dozvěděli pouze ze slovesa pomoc. S ujištěním redaktorky, že dům opravdu slouží osobám s handicapem, tato část reportáže končí. Divák může být klidný, že jsou osoby s handicapem podle tvrzení druhých zajištěné. Víc vědět nepotřebuje.

Iva Piskalová, redaktorka: „*Opavská charita se nakonec rozhodla, že tady vybuduje 4 byty pro lidi s mentálním postižením.*“

Reportáž č. 26: Benefiční večer projektu Pomozte dětem (Události, 2. 4. 2018)

V této krátké reportáži byl představena charitativní akce Kuře - Pomozte dětem, jejímž cílem je vybrat finanční obnos na podporu osob s handicapem. Ti jsou zde představováni jen jako cíl pomoci. Reportáž není doprovázena žádnou osvětou. Zdůrazňována je částka, která je cílem sbírky a která se rozdělí mezi jednotlivé organizace a možnost přispění. Kombinace absence osvěty a zdůraznění částky může vést k nechtěnému pocitu nutnosti přispět. Avšak podrobnější informace k účelu peněz se z reportáže nedozvíme.

Tereza Stárková, redaktorka: „*Tady ve studiu 4 na Kavčích horách právě vrcholí generální zkouška benefičního večera plného hudebních vystoupení, jehož cílem je vybrat 15 milionů korun. Peníze půjdou na podporu aktivit 50 organizací, které pomáhají znevýhodněným dětem. Namátkově zmíním například mobilní hospic Ondrášek anebo Parent Project, tedy spolek, který podporuje děti s Duchenneovou svalovou dystrofií. Lidé mohou přispět například koupí těchto peříčkových broží, které budou k dostání v ulicích během následujícího týdne.*“

Reportáž č. 25: Speciální pytel od českých vědců (Události, 1. 4. 2018)

V této reportáži, která informuje o speciálním pytli na pěstování brambor od českých vědců, jsou osoby s handicapem prezentovány jako cíl dobrosrdečnosti vývojářů. V reportáži je snaha vývojářů rámována pomocí jako něco navíc.

Vlastimil Weiner, redaktor: *„Výzkumníci teď chtějí se svým kmínovým pytlím prorazit taky do ciziny, do Německa a do Francie. Přejí si, aby jejich nápad pomohl handicapovaným. Proto pytle šijí v hradecké chráněné dílně.“*

Kromě toho ale samotné osoby s handicapem vypadají jako ti, co mají velký problém sehnat práci a pokud ji seženou, jde o nekvalifikovanou práci na speciálně pro ně určeném místě. Opět chybí nějaká osvětová informace o lidech s handicapem. Na konci reportáže opět dostáváme ujištění, že o osoby s handicapem budou zajištěné.

Erika Jarkovská, chráněná dílna: *„Díky této zakázce získá práci na delší dobu zhruba 12 lidí.“*

Reportáž č. 8: Fotbalová exhibice přilákala dva tisíce lidí (Televizní noviny, 3. 6. 2018)

Reportáž v tomto případě sloužila k prezentaci samotných dárců a aktérů fotbalového zápasu. Žádná osvětová informace o lidech s handicapem ani o organizacích, které se zabývají činnostmi, které pomáhají lidem s handicapem v jejich životě, nezazněla. Celá reportáž tak vyzněla jako díkuvzdání aktérům a organizaci, která akci uspořádala, což byla samotná Televize Nova.

Petr Suchoň, moderátor: *„Na 2 tisíce lidí přilákala fotbalová exhibice v Roudném na Českobudějovicku. Televize Nova je partnerem akce a tak není divu, že se na trávníku představila řada známých tváří. Co je ale nejdůležitější, výtěžek akce dostane onkohematologie dětského oddělení českobudějovické nemocnice a centrum Arpida.“*

Nedozvídáme se, proč je důležité přispět na ono oddělení. Tato informace dostává slovem *důležitý* punc významnosti, ovšem o skutečných důvodech, proč je to tak důležité přispět na ono oddělení, nevíme. Osoby s handicapem jsou zde rámovány jako chudáci, na které je potřeba přispět.

Na konci reportáže dostáváme informaci od organizátora akce, který vysvětluje, kam vybrané peníze půjdou. Zase to působí jako ujištění, že peníze budou vynaloženy správně.

Jan Mádl, organizátor: *Přesně půlka 60 tisíc na dětský oddělení onkohematologie a 60 tisíc pro centrum Arpida, kde se starají o postižené děti.*

Analýza výzkumné otázky č. 3

Má třetí výzkumná otázka se zaměřovala na stereotypy v reportážích Televizních novin Televize Nova. Při analýze jsem vyhledával a řadil stereotypy dle stereotypních typů, které jsou zmíněny v kapitole stereotypizace. V textu příslušných reportáží jsem hledal fráze, slovní spojení i jednotlivá slova, která odkazují ke stereotypnímu vnímání osob s handicapem.

Stereotyp paternalisticko-podceňující

Tento stereotyp představuje osobu s handicapem jako politováníhodnou, ubohou, bezmocnou, která potřebuje pomoc a je častým předmětem pomoci. Často neobjektivně odkazuje na zdravotní stav, na obtíže spojené s jejich handicapem a prožívání takovýchto obtíží. Tento stereotyp se vyskytoval ve zkoumaných reportážích vůbec nejčastěji.

V článcích bylo pomocí stereotypů poukazováno na bezbranný stav handicapovaných, který má vzbuzovat lítost pomocí slovních spojení jako „*nemocný malý kluk*“ (Rep. č. 1) nebo „*bezduchý ležák*“ (Rep. č. 3). Kromě častého užívání pojmu postižený byl v jedné reportáži užíván nevhodný termín „*slepec*“ (Rep. č. 5) namísto nevidomý. Častým stereotypem jsou pak užitá slovesa, která mají evokovat, že handicap není pro člověka snesitelným a neumožňuje normální život. Příkladem jsou slovní spojení jako „*muž upoutaný na vozík*“ (Rep. č. 4), „*trpí ztrátou zraku*“ (Rep. č. 5) nebo „*nikdy nedovolilo postavit se na vlastní nohy*“ (Rep. č. 9). Poslední spojení je obzvláště nevhodné, jelikož bylo použito ve spojení se ženou na vozíku. Autor svou kreativitu použil trapným a dehonestujícím způsobem vůči ženě s handicapem. Podobně nevhodně byl použit popis osoby, nejspíše s mentálními obtížemi, v jiné reportáži, který zněl „*dokud ji něco neprasklo v hlavě*“ (Rep. č. 3). Tento stereotyp poukazuje na zjednodušené vnímání osob s handicapem, které, jelikož mají handicap, nemohou být zcela normální.

Stereotyp idealizující

Tento typ stereotypu poukazuje na osoby s handicapem jako na osoby, které jsou díky svému handicapu stavěny do pozitivního světla a jsou zveličovány jejich mnohdy průměrné vlastnosti a výkony. Tento stereotyp byl méně častým než první typ a byl spojován se světem sportu či kultury. V prvním případě byla glorifikována samotná přítomnost osoby s handicapem, kdy „*mělo se dít něco výjimečného, na startu byl i handicapovaný*“ (Rep. č. 11).

Ve druhém případě jde o stereotypní vnímání, kdy je zdůrazněno, že i přes svůj handicap něco dokázal, např. „*i přesto, že byl malého vzrůstu*“ nebo „*81 centimetrů vysoký herec tvůrce překvapil*“. (Rep. č. 13)

Dalším typem užití idealizujícího stereotypu je užití slovesa bojovat u označení běžné činnosti, v reportáži TV Nova „*bojovat s výkopy*“ (Rep. č. 5). Tento stereotyp je klasickým případem představy, že osoba s handicapem se dennodenně a s nadstandardním úsilím musí vypořádávat s následky svého handicapu.

Další typy stereotypů jsem v reportážích Televizních novin TV Nova nenalezl.

Analýza výzkumné otázky č. 4

Čtvrtá výzkumná otázka se zaměřuje na stereotypy, které jsou přítomné v reportážích Událostí České televize. Opět jsem vyšel ze čtyřech typů stereotypů, které jsem zmínil v kapitole Stereotypizace. Přítomnost stereotypů budu dokazovat na základě frází, slovních spojení nebo jednotlivých slov.

Stereotyp paternalisticko-podceňující

Stejně jako u reportáží TV Nova se i v reportážích České televize objevuje nedůstojné označování osob s handicapem jako postižení. Dále se i objevuje stereotyp, při kterém je užíváno při popisu činnosti sloveso vyjadřující utrpení při životě s handicapem, např. „*trpí postižením nervů*“ (Rep. č. 14) nebo „*trpí od mala mozkovou obrnou*“ (Rep. č. 18). V reportážích se i často vyskytuje stereotyp handicapu jako bariéry, ku příkladu „*navzdory handicapu reprezentují Česko*“, „*největší bariérou není podle ní její handicap*“ (obě Rep. č. 29), „*elán mu ale nechybí*“ (Rep. č. 22) či „*s postižením lze žít plnohodnotný život*“. (Rep. č. 27)

Dalším typem stereotypu, který jsem zařadil do skupiny paternalisticko-podceňujících je stereotyp hrdinský. Pod tento typ patří lidé, kteří pracují s osobami s handicapem a za to bývají hodnoceni jako hrdinové, dobříci apod. Tento stereotyp řadí osoby s handicapem do role bezmocné oběti vlastní handicapu. Jako příklad uvádím výňatky „*se svými zachránci lékaři*“, „*bez lékařů by totiž většina lidí nežila*“ (obě Rep. č. 22) nebo „*dnes slouží dobročinnosti*“ (Rep. č. 17). U posledního příkladu je nutno doplnit, že za dobročinnost je označována Charita, která poskytuje sociální a zdravotní služby a supluje tak funkci státu.

Stereotyp idealizující

Tento stereotyp představuje osoby s handicapem, kterým jsou jejich nedostatky nahrazovány pozitivními morálními a charakterovými vlastnostmi. Tento stereotyp se objevil ve dvou případech. U výňatku „*má přitom sám zdravotní postižení*“ (Rep. č. 15) jde o typický případ, kdy autor předpokládá, že všechny osoby s handicapem mají stejný přístup k životu a k řešení dílčích problémů.

Ve druhém případě jde o větu „*i když mají sami handicap, pomáhají ostatním*“. (Rep. č. 27) Osoby s handicapem tato věta i přes své pozitivní vyznění hází do skupiny bezmocných, kdy handicap vypadá jako překážka k pomáhání druhým a představuje osobu s handicapem, u které je normální být nečinný. Jakákoliv činnost navíc je pak nadhodnocována.

Stereotyp protektivně-paušalizující

U tohoto stereotypu převažuje mínění, že osoby s handicapem jsou protěžovány u úřadů, médií či jiných institucí. Hovoří se ve spojení s nimi s různými finančními dávkami a výhodami, což může vyvolávat dojem nespravedlnosti u většinové části populace. Ku příkladu „*nemovitost pomáhá mentálně postiženým a nevidomým*“ (Rep. č. 17) nebo „*soud se zastal handicapovaného chlapce*“ (Rep. č. 21) jsou ukázkami tohoto stereotypu, kdy jsou osoby s handicapem protěžovány, ačkoliv je to pouhý důsledek nedůsledného vyjadřování redaktorů. U výňatku ze školního prostředí „*hodně je zaměstnávala inkluze*“ (Rep. č. 32) jde pak o vyjádření, které poukazuje na nadbytek péče o děti s handicapem na úkor ostatních žáků, pokud vezmeme v potaz kontext celé reportáže.

Shrnutí analýzy

V této části práce shrnu nabyté poznatky. Má struktura práce dovoluje srovnat rámování a stereotypy přítomné v reportážích dvou konkurenčních stanic a uvedu konkrétní aspekty, ve kterých jsou obě stanice odlišné.

Nejčastěji zastoupeným rámcem v reportážích byl rámec osoby s handicapem jako osoby, která se dožaduje spravedlnosti. Objevil se v sedmi reportážích z celkových 32. V celkovém porovnání se mezi nejužívanější dostal díky sérii reportáží o polských demonstrantech. Co do počtu témat byl stejně obsazován jako rámec politováníhodné a ubohé osoby a rámec osoby jako potřebné. Mezi nejčastějšími rámci se tedy objevili dva, které rámují osoby s handicapem jako součást společnosti, která má svá práva a potřeby. Nevyplnila se tak myšlenka Novosada (2011), který tvrdí, že je osoba s handicapem vnímána jako varovný příklad pro společnost. Na druhou stranu stejně jako rámec potřebného je stále hojně zastoupen rámec osoby s handicapem jako politováníhodné a ubohé.

Pokud bychom tyto tři rámce srovnaly, co se týče zastoupení v hlavních zpravodajských relacích obou stanic, tak dojdeme k odlišné proporcionalitě. V Událostech byl nejčastěji zastoupeným rámcem osoby s handicapem domáhající se spravedlnosti s pěti výskyty, za ním ve čtyřech případech se objevil rámec osoby politováníhodné a ubohé. Po třech zastoupeních měly rámce osoby s handicapem jako potřebné a jako cíl charitativní pomoci. V šesti případech tak byly handicapované osoby přímo spojovány s pomocí, nejčastěji finančního rázu.

V Televizních novinách se jako nejhojněji zastoupený objevil rámec, který v tomto shrnutí dosud nebyl zmiňován. Rámec osoby s handicapem jako objektu násilí se objevil ve třech případech. V jednom případě daná reportáž nenaplňovala znaky daného rámce, ale byla na stejné téma jako předchozí reportáž, která byla rámována rámcem osoby s postižením jako objektu násilí, proto jsem ji sem zařadil do tohoto výčtu. V tomto rámci nejsou osoby s handicapem vnímány jako právoplatní členové společnosti. V souvislosti s tím musím uvést, že v Televizních novinách se vyskytoval i rámec osoby s handicapem jako čirého zla a osoby s handicapem jako přítěže. V těchto rámcích jsou osoby s handicapem rámovány negativně, nejsou brány jako právoplatní členové společnosti. Tyto tři rámce se vyskytly celkem v šesti případech, což znamená, že téměř polovina reportáží o osobách s handicapem v Televizních novinách byla rámována negativně. Oproti tomu v České televizi se tyto rámce vyskytly pouze dvakrát, což vzhledem k celkovému počtu reportáží činí jednu desetinu případů.

Pouze jednou se stalo, že redaktoři obou stanic natočili reportáž na zcela totožné téma. Týkalo se to reportáže č. 10 a č. 24., které pojednávaly o zapálení kostela v Gutech partou mladíků. U obou jsem identifikoval rámeček čirého zla, což bylo dáno hlavně faktem, že reportáž pojednává o zapálení kostela osobou s handicapem. U reportáže České televize se rámeček pohybuje na pomezí čirého zla a normální osoby. Chlapec s handicapem je zde vykreslen hlavně skrze jeho zločin, jeho handicap je pak jedním z mnoha atributů. Přesto je v reportáži přítomen a asociován s jeho zločiny, proto jsem zvolil toto zařazení. V reportáži Televizních novin je naopak chlapcův handicap zdůrazňován, dáván do srovnání se zdravým kamarádem a konkretizován detaily, které jsou v případě i v reportáži nepodstatné. Chlapce s handicapem lze tak vnímat podstatně negativněji, než tomu bylo v první reportáži.

Ani jednou se neobjevil rámeček osoby jako terče posměchu, jako nepřítel sama sobě, jako sexuálně abnormálního, jako osoby nepodílící se na životě ve společnosti, jako kuriozity a jako normální osoby. Rámeček terče posměchu a kuriozity patří spíše do filmového prostředí, proto pro mě jejich absence nebyla překvapením. Pozitivem je absence rámečků sexuálně abnormálního a nepřítel sama sobě a člověka nepodílícího se na životě ve společnosti. Osoby s handicapem tak nejsou s těmito tématy již spojovány.

Rámce, které prezentují osoby s handicapem pozitivně, tj. jako součást společnosti, se kterou se může divák ztotožnit, se objevily v Událostech ve 14 z devatenácti možných případů, což činí 74 % případů. Na Televizi Nova byly stejné rámce zastoupeny v 53 % případů. Rámce, které vykreslují osobu s handicapem negativně jsou v Událostech zastoupeny v 10 % případů. Oproti tomu v Televizních novinách je negativní rámcování přítomno ve 46 % případů. Zbylé rámce, rámeček nemocného a rámeček charity, které jsem si nedovolil jednoznačně přiřadit k pozitivní či negativní stránce, zastupují zbylé jednotky procent případů.

Co se týče v reportážích objevených stereotypů, mezi ty nejčastější patří nevhodné označení osob s handicapem jako postižených nebo handicapovaných, kdy je osoba redukována pouze na postižení a chybí důraz na člověka. V reportážích Televizních novin pak bylo toto stereotypní označení užíváno i v popisích jednotlivých osob, kde byly označení jen prostřednictvím svého handicapu jako *vozičkářka*, *nevidomý*, *zdravotně postižený* nebo *matka postiženého*. Oproti tomu se v reportážích České televize tyto popisky neobjevovaly. Osoba s handicapem byla označena jenom jménem nebo svou funkcí – zájemkyně o bydlení, laureátka ceny, wheelchair tenista, kapitán reprezentace.

Dalším častým stereotypem byla představa utrpení u osob s postižením. Jejich handicap byl uvozován slovesem *trpí*, které avizuje utrpení či bolest jako běžnou součást života. K jejich zdravotnímu stavu byla užita další slova, která avizují nepříjemné prožívání života jako *bezduchý ležák* nebo *upoutaný na vozík*. K tomuto docházelo u reportáží obou televizních stanic.

V reportážích České televize se objevoval stereotyp handicapu jako životní bariéry. *Navzdory handicapu, největší bariérou není handicap..., i když mají handicap, i přesto, že byl malého vzrůstu* jsou příklady toho, kdy je handicap představován jako překážka. I přesto, že jsou pak osoby s handicapem vykresleny v pozitivním světle, neustále je přítomen stereotyp handicapu jako překážky. V této souvislosti se v reportážích nacházel stereotyp energie, vůle či motivace do života, která osobám s handicapem musí v životě chybět právě kvůli jejich handicapu, uvedu to na příkladu *musí bojovat s výkopy, elán mu ale nechybí, aktivní přístup motivuje i další handicapované*.

Závěr

Cílem mé závěrečné práce bylo sestavit mediální obraz osob s handicapem tak, jak jsou zachyceny v hlavním zpravodajství České televize a Televize Nova. Tento obraz jsem sestavoval na základě mediálních rámců spojovaných s osobami s handicapem, jež ve svých pracích v minulosti popsal Colin Barnes (1992) a Ellen Rubin s Emily Strauss Watson (1987). V průběhu analýzy pak na základě několika se opakujících fenoménů vznikly i rámce nové. U stereotypů jsem při analýze vyšel ze 4 typů předsudků, se kterými se osoby s handicapem setkávají nejčastěji podle Krhutové a kol. (2005). Finálním záměrem pak bylo sestavit mediální obraz osoby s handicapem na základě výsledků analýzy.

Pokud bych měl odpovědět na mou první výzkumnou otázku, z výsledků mé analýzy vzešlo, že nejčastěji jsou osoby s handicapem zobrazovány jako ty, co se dožadují spravedlnosti vůči společnosti. V definici tohoto rámce je, že jsou zde osoby s handicapem zobrazovány jako aktivní členové této společnosti. Tím, že jsou v reportážích zobrazováni takto, společnost je může vnímat jako její aktivní členy, kteří mají svá práva a požadavky, které by měla společnost vnímat a řešit. Což je pozitivním závěrem, který jsem neočekával a může souviset s celkovou změnou vnímání osob s handicapem ve společnosti. S tím souvisí i četnost rámce osoby s handicapem jako potřebné, kde jsou osoby s handicapem vnímány jako osoby, které mají právoplatné požadavky vůči společnosti. Tento rámeček byl třetím nejhojněji zastoupeným v reportážích České televize. Aktivní účastí osob s handicapem ve společnosti se pak vyznačuje i rámeček supermrzáka, ten ovšem trpí tím, že osoby s handicapem musí vyvinout nadměrnou snahu, aby mohly být považovány za součást společnosti.

Naopak se potvrdilo mé očekávání, že bude hojně zastoupený rámeček osoby s handicapem jako politováníhodné a ubohé. Nečekal jsem ale, že bude tak častým na České televizi. Pro vysvětlení musíme jít k samotné podstatě České televize, k tomu, že je veřejnoprávní televizí a měla by informovat i o všech menšinách ve společnosti. Bohužel k tomu používá rámeček osoby s handicapem jako politováníhodné a ubohé a snaží se přiblížit divákům tuto menšinu skrze soucit. Divák se skrze tento rámeček nad lidmi s handicapem dojde, ale neztotožní se s nimi a nebude schopen pochopit jejich problémy. Tento rámeček pak smazává onen důvod, proč jsou vlastně reportáže o menšinách do vysílání zařazovány a to, aby byly menšiny většinovou společností pochopeny a přijaty. Což tento reportáž s tímto rámečkem nedělají. Celkovému obrazu handicapovaných nepřispívá ani časté zařazení rámce

charitativního, ve kterém jsou lidé s handicapem prezentováni pasivně. Upozornění na charitativní počiny jistě chvályhodná věc, ale opět se mívá účinkem.

Zbylé rámce se vyskytly buďto jednou nebo vůbec, což vzhledem k faktu, že šlo většinou o ty negativní (zobrazení osoby s handicapem jako objektu násilí, zla, přítěže, terče posměchu, nepřítele sám sobě, nepodílícího se na životě ve společnosti a sexuálně abnormálního) musíme hodnotit kladně. Osoby s handicapem tak nejsou zobrazovány jako okrajová část společnosti, které by se měl člověk stranit.

Předtím, než odpovím na druhou otázku, je nutno předem říci, že v hlavní zpravodajské relaci Televizi Nova dostávali osoby s handicapem méně prostoru, než tomu bylo u České televize. Zatímco veřejnoprávní televize zařadila za sledované období 19 reportáží, komerční Televize Nova měla jen 13 reportáží, což je zhruba o třetinu méně. Svádí to k myšlence, že se na Nově věnují tématu osob s handicapem méně a veřejnoprávní televize může tímto faktem obhajovat svou roli ve společnosti, ale na tento závěr je sledované období příliš krátké a úzce zaměřené.

Nejčastěji zastoupeným rámcem na Televizi Nova byl rámeček osoby s handicapem jako objektu násilí. V tomto ohledu se výrazně liší od České televize, v jejichž reportážích jsem tento rámeček nezaznamenal ani jednou. Když k tomu přičteme, že se v Televizních novinách objevoval v reportážích i rámeček osoby s handicapem jako přítěže a zla a dohromady tyto vyloženě negativní rámce měly bezmála poloviční zastoupení v reportážích, tak dojdeme k nelichotivému obrazu osob s handicapem, který Televize Nova vytváří. Dle mého názoru ale negativní rámování osob s handicapem v Televizi Nova souvisí s jejím celkovým zaměřením, kdy jsou její zprávy orientovány za infotainment. Součástí tohoto zaměření je i orientace na násilí, zločin a emoce. Nejde tedy o záměr vykreslovat osoby s handicapem negativně jako takové, pouze nejsou vyjímány z celkového obsahového zaměření televize.

Nutno ovšem zdůraznit, že druhá polovina reportáží obsahovala rámce osoby s handicapem dožadující se spravedlnosti, jako potřebných a supermrzáků, které osoby s handicapem vykreslují v pozitivnějším světle. Problémem ovšem je, že na jednu takovou reportáž připadá jedna reportáž, kde člověk s handicapem není vnímán jako součást společnosti. I tak lze vnímat pozitivně, že v reportážích na komerční televizi, jejíž zpravodajství je považováno za bulvární, zastávají osoby s handicapem v polovině případů právoplatnou roli ve společnosti.

Podle mě je důležité zmínit jeden fakt a to, že ve sledovaných reportážích chyběl rámec osoby s handicapem jako normální. Absence zobrazení osoby s handicapem jako normálního hodnotím tak, že je normou upozorňovat u osob s handicapem na jejich handicap. I přes jasně pozitivní trend, který vnímám ze svých zjištění, tak z tohoto faktu vyvozují, že postižení či nemoc se ve společnosti ještě natolik neetablovala, aby byl člověk s handicapem vnímán jako normální.

Odpověď na poslední dvě otázky shrnu do jedné, jelikož se stereotypy přítomné v reportážích jednotlivých relací od sebe příliš nelišily, co obsazení ani četnosti. Tento typ práce nedovoluje určit nějaký jednoznačný trend stereotypizace osob s handicapem, k tomu bychom potřebovali opět delší časové období. Napovědět nám snad může jen fakt, že stejné stereotypy se vyskytly na obou stanicích nehledě na jejich odlišné zaměření, dá se tedy tvrdit, že tyto stereotypy prostupují napříč společností.

Ze stereotypů přítomných v reportážích se nejčastěji vyskytovaly ty, a platí to pro obě zpravodajské relace, spadající do kategorie paternalisticko-podceňujících. Tyto stereotypy vykreslují lidi s handicapem jako chudáky, kteří se neobejdou bez pomoci a kteří trpí svým postižením. Kvůli těmto stereotypům nelze vnímat osoby s handicapem jako součást společnosti, ale jsou každým jedním takovým stereotypem přikováváni na okraj.

Méně častým byl soubor stereotypů spadajících pod idealizující. Ty ovšem nelze vnímat jednoznačně pozitivně, jelikož pouze kompenzují přítomnou odlišnost heroizováním jednotlivých vlastností osob s handicapem. Na místo těchto idealizujících stereotypů by bylo vhodné užít pasáže, které by diváky informovaly a přiblížily reálné problémy osob s handicapem.

V reportážích České televize se objevila i skupina stereotypů protektivně-paušalizujících, které nadržují osobám s handicapem ve společnosti. V konečném důsledku ale dělají medvědí službu, jelikož divák pak může mít pocit, že tyto výhody jsou na úkor většiny.

S přihlédnutím k těmto výsledkům jednoznačně kvituji práci Kanceláře veřejného ochránce lidských práv, která vydala manuál *Jak mluvit a psát o lidech a s lidmi s postižením* (2020), kde je naprostá většina zmíněných problémů rozpoznána a je dán i návod na jejich korekci. Vše to má sloužit k lepšímu začlenění osob s handicapem do společnosti a pochopení jejich problémů.

Pokud bych měl shrnout dosavadní poznatky, použiji k tomu parafrázi Pickeringova výroku „*Pro ty druhé má společnost hlas, ale není slyšet. Jsou viděni, ale nejsou rozpoznáni. Jsou identifikováni, ale jejich identita je jim odepírána.*“ (Pickering, 2001:78) Já tvrdím, že osoby s handicapem mají ve společnosti hlas, který je i slyšet, ale nejsme, či nechceme, schopni porozumět smyslu sdělení. Stejně tak je vidíme, rozpoznáváme je, ale nebereme je jako sobě rovné. Jen se třetí částí souhlasím, jejich identitu skrze jejich mediální obraz nejsme schopni vnímat. Role osob s handicapem ve společnosti směřuje k začlenění do společnosti, cesta to bude ovšem dlouhá.

Summary

The aim of this thesis is to compile a media image of a person with a disability on the basis of television news of the two largest czech stations, Česká televize and Televize Nova. This image is compiled according to the presence of media frameworks and stereotypes in reports that concern people with disabilities. The presence of media frameworks is based on studies by Colin Barnes and Rubin and Strauss Watson, who in the past described 11 types of frameworks in which people with disabilities are portrayed. Based on the characteristics of individual frames, I analyzed the presence of frames already described using qualitative content analysis using open coding. During the analysis, recurring features appeared in the reports, from which I deduced the presence of new media frameworks in which people with disabilities are portrayed. When I search for stereotypes, I applied a similar procedure. In the case of stereotypes, only those previously described appear and the fact that they are deeply rooted in society is confirmed. In the case of media frameworks, a change in the perception of people with disabilities can be observed, with a significant decrease in negative frameworks. The most common are those where people with disabilities have an active role in society. This approach is more noticeable in the case of Česká televize news. However, Televize Nova presents people with disabilities more negatively, due to its more tabloid focus. Nonetheless, there are still stereotypes that do not allow the wider society to fully understand the world of people with disabilities.

Použitá literatura

ALLPORT, Gordon Willard. *O povaze předsudků*. Přeložil Eduard GEISLER. Praha: Prostor, 2004. Obzor (Prostor). ISBN 80-7260-125-3.

BARNES, Colin. *Disabling imagery and the media: an exploration of the principles for media representations of disabled people*. Halifax: Ryburn Publishing, 1992. ISBN 1-85331-042-5.

BERGER, Peter L. a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-859-5946-1.

BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-859-4767-6.

ČERVENKA, Jan. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2008. ISBN 978-80-7330-151-4.

DEFLEUR, Melvin L. a Sandra J. BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. Vyd. 2. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-718-4099-8.

DE VREESE, Claes H. News framing: Theory and typology. *Information Design Journal*. 2005, 13(1), 51-62. DOI: 10.1075/idjdd.13.1.06vre. ISSN 0142-5471. Dostupné také z: <http://www.jbe-platform.com/content/journals/10.1075/idjdd.13.1.06vre>

ENTMAN, Robert M. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*. 1993, 43(4), 51-58. DOI: 10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x. ISSN 0021-9916. Dostupné také z: <https://academic.oup.com/joc/article/43/4/51-58/4160153>

FRIDIRICH, Milan a Pavlína KVAPILOVÁ. ČT24 jako otevřená televize. *Nové trendy v médiích*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 167-197. ISBN 978-80-210-5826-2.

HALL, Stuart. *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Londýn: Thousand Oaks, 1997.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-x.

HARTNETT, Alison. Escaping the Evil Avenger and the Supercrip: Images of Disability in Popular Television. *Irish Communication Review*: Dublin: Technological University Dublin, 2000. Dostupné z: <https://arrow.tudublin.ie/icr/vol8/iss1/3>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4

KOLÁŘOVÁ, Kateřina, ed. *Jinakost - postižení - kritika: společenské konstrukty nezpůsobilosti a hendikepu : antologie textů z oboru disability studies*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 9788074190506.

KRHUTOVÁ, Lenka. *Občané se zdravotním postižením a veřejná správa*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 8024411687.

LECHTA, Viktor, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 9788073676797.

LIPPMANN, Walter a Sandra J. BALL-ROKEACH. *Veřejné mínění*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0939-3.

MCCOMBS, Maxwell E. *Agenda setting: nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-591-2.

MCQUAIL, Denis a Sandra J. BALL-ROKEACH. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-717-8200-9.

MICK, Kristin Anne. *Framing disability : a content analysis of disability-related newspaper coverage from 1986 to 1994*. Master's Theses, 1996. 1245.DOI: <https://doi.org/10.31979/etd.xzck-mm95>

NECHVÁTALOVÁ, Lenka. *Proměna hlavní zpravodajské relace ČT Události v roce 2012*. Praha, 2013. 50s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Václav Moravec.

NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice. *Ti druzí sportovci: mediální stereotypizace a rámcování handicapovaných v tisku v letech 1948-2008*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-802-4620-381.

NOVOSAD, Libor. *Tělesné postižení jako fenomén i životní realita: diskurzivní pohledy na tělo, tělesnost, pohyb, člověka a tělesné postižení*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-873_9.

- OSVALDOVÁ, Barbora a kol. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0248-2.
- PICKERING, Michael. *Stereotyping: The Politics of Representation*. New York: PALGRAVE, 2001. ISBN 0-333-77210-5.
- PIPEKOVÁ, Jarmila, ed. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-120-0.
- PROCHÁZKOVÁ, Lucie. *Podpora osob se zdravotním postižením při integraci na trh práce*. Brno: MSD, 2009. ISBN 9788073920944.
- RUBIN, Ellen a Emily Strauss WATSON. Disability Bias in Children's Literature. *The Lion and the Unicorn*. 1987, **11**(1), 60-67. DOI: 10.1353/uni.0.0024. ISSN 1080-6563. Dostupné také z: http://muse.jhu.edu/content/crossref/journals/lion_and_the_unicorn/v011/11.1.rubin.html
- SHAL BAR NISSIM, Hannah. *Authentic representation in Television* [online]. Ruderman Family Foundation, 2018, 2018 [cit. 2020-07-31]. Dostupné z: https://rudermanfoundation.org/white_papers/the-ruderman-white-paper-on-authentic-representation-in-tv/
- SCHEUFELE, Dietram A. a David TEWKSBURY. Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models. *Journal of Communication*. 2007, **57**(1), 9-20. DOI: 10.1111/j.0021-9916.2007.00326.x. ISSN 00219916. Dostupné také z: <https://academic.oup.com/joc/article/57/1/9-20/4102624>
- SOVÁK, Miloš. *Defektologický slovník*. 3. upr. vyd. Jinočany, 2000. ISBN 80-860-2276-5.
- STEJSKALOVÁ, Radka. *Události ČT v novém vysílacím čase* [online]. Brno, 2007 [cit. 2020-07-31]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/isgs9/>>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce David Kořínek.
- TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7096-8.
- TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.
- TUHÁČKOVÁ, Petra. *Proměna hlavní zpravodajské relace ČT Události od dubna 2012*. Praha, 2014. 68 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut

komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce
PhDr. Martin Lokšík

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie handicapu*. Praha: Karolinum, 2000. 230 s. ISBN
8071849294.

WILLIAMS, Raymond a Ederyn WILLIAMS. *Television: technology and cultural form*. New
York: Routledge, 2003. ISBN 978-0-415-31456-5.

Internetové zdroje

www.ceskatelevize.cz

www.mediaguru.cz

www.newtonmedia.cz

Právní dokumenty, statistické údaje, manuály

Zákon o České televizi. In: *Sbírka zákonů*. ročník 1991, číslo 483.

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání: (školský
zákon). In: *Sbírka zákonů*. ročník 2004, číslo 561.

Zákon o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů*. ročník 2006, číslo 108.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Výběrové šetření osob se zdravotním postižením v roce 2018*.
Praha, 2019.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Průměrná měsíční výše důchodů v ČR podle druhu*. Praha,
2018.

International classification of functioning, disability and health: ICF. Geneva: World Health
Organization, 2001. ISBN 9241545429.

Jak mluvit a psát o lidech a s lidmi s postižením. *Veřejný ochránce práv*. Ombudsman, 2020.

*Úmluva o právech osob se zdravotním postižením a Opční protokol: Convention on the rights
of persons with disabilities and Optional protocol*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí,
2011. ISBN 978-80-7421-037-2

Výzkumný vzorek reportáží

Číslo reportáže	Název reportáže	Médium	Datum
1	Soud potrestal chovance ústavu za zneužívání	Televizní noviny	1. 4. 2018
2	Starosta Chrástavy volá ministryni k odpovědnosti	Televizní noviny	8. 4. 2018
3	Ostravská kriminálka vyšetřuje dvojitou vraždu	Televizní noviny	18. 4. 2018
4	Postiženého muže ostraha odmítla pustit do bazénu	Televizní noviny	6. 5. 2018
5	Pozemní navigace navádí nevidomého mimo přechod	Televizní noviny	12. 5. 2018
6	Cvičení reálného zásahu speciální policejní jednotky	Televizní noviny	26. 5. 2018
7	Brněnští vývojáři vymysleli pomůcku pro nevidomé	Televizní Noviny	2. 6. 2018
8	Fotbalová exhibice přilákala dva tisíce lidí	Televizní noviny	3. 6. 2018
9	Novela zákona má rozšířit proplácení zdravotních pomůcek	Televizní noviny	10. 6. 2018
10	Požár kostela v Gutech před soudem	Televizní noviny	14. 5. 2018
11	Handicapovaný atlet Leeper vyhrál závod v Praze	Televizní noviny	5. 6. 2018
12	Vláda v demisi byla na zasedání na Vysočině	Televizní noviny	28. 5. 2018
13	Zemřela vzrůstem nejmenší hvězda Hollywoodu	Televizní Noviny	22. 4. 2018
14	Čechů s cukrovkou přibývá	Události	12. 4. 2018
15	Dopravní pokuta pro invalidu	Události	17. 4. 2018

16	Protesty rodičů s handicapem	Události	25. 4. 2018
17	Vyšší zájem o sepisování závětí	Události	13. 5. 2018
18	Budova polského Sejmu je už přes 3 týdny zavřená pro běžný vstup	Události	19. 5. 2018
19	Bývalý polský prezident a kritik současné vlády Lech Walesa podpořil rodiny postižených lidí	Události	21. 5. 2018
20	Vláda v demisi odmítla senátní návrh na výrazné zvýšení příspěvku na péči	Události	23. 5. 2018
21	Ústavní soud a důkazní břemeno	Události	24. 5. 2018
22	Operace dítěte ještě v těle matky	Události	1. 6. 2018
23	Výroky poslance o homosexuálech	Události	28. 6. 2018
24	Tresty za zapálení dřevěného kostela	Události	28. 6. 2018
25	Speciální pytel od českých vědců	Události	1. 4. 2018
26	Benefiční večer projektu Pomozte dětem	Události	2. 4. 2018
27	Cena Olgy Havlové	Události	28. 5. 2018
28	Stavba městských bytů v Brně	Události	5. 6. 2018
29	Peníze pro handicapované sportovce	Události	16. 6. 2018
30	Nedostatek bezbariérových bytů	Události	3. 5. 2018
31	Doplatky na léky	Události	27. 5. 2018
32	Začátek letních prázdnin	Události	29. 6. 2018

Teze

SCHVÁLENO 220 / M / 170.11

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:													
Přijetí a jméno diplomantky/diplomanta: Tomáš Pavlica	Razítko podatelny:												
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2017/2018	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td style="text-align: left;">Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">31-05-2019</td> <td style="text-align: right;">-1-</td> </tr> <tr> <td style="text-align: left;">Čj:</td> <td style="text-align: center;">382</td> <td style="text-align: right;">Příloh:</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: left;">Přiděleno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd			Došlo dne:	31-05-2019	-1-	Čj:	382	Příloh:	Přiděleno:		
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd													
Došlo dne:		31-05-2019	-1-										
Čj:	382	Příloh:											
Přiděleno:													
E-mail diplomantky/diplomanta: 12892475@fsv.cuni.cz													
Studijní obor/forma studia: Mediální studia/kombinovaná forma													
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální obraz lidí se zdravotním postižením a znevýhodněním v českém televizním zpravodajství													
Předpokládaný název práce v angličtině: Media image of people with disabilities in czech TV news													
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2020/2021													
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Cílem mé bakalářské práce je zachytit mediální obraz člověka se zdravotním postižením a znevýhodněním v českém televizním zpravodajství. Komunity zdravotně postižených lidí v posledních letech tohoto desetiletí dbají o svou prezentaci na veřejnosti a detabuizaci svého handicapu s cílem zkvalitnit svůj život a lépe se integrovat do společnosti. Často se tomu tak děje prostřednictvím internetu a sociálních sítí. Projevuje se to ale na mediálním obraze zdravotně postižených lidí? Skrze nejsledovanější české televizní zpravodajské pořady chci sestavit obraz zdravotně postižených lidí a popsat rámce a stereotypy, v nichž jsou prezentováni.													
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):													
<ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod 2. Lidé se zdravotním postižením <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Definice zdravotního postižení 2.2 Vývoj postoje společnosti ke zdravotně postiženým lidem 3. Mediální obraz <ol style="list-style-type: none"> 3.1 Vliv médií na společnost 3.2 Proces stereotypizace 3.3 Mediální rámcování 4. Charakteristika vybraných médií <ol style="list-style-type: none"> 4.1 ČT a její zpravodajství 4.2 Nova a její zpravodajství 5. Metodologie <ol style="list-style-type: none"> 5.1 Kvalitativní obsahová analýza 5.2 Výběr vzorku, sledované kategorie 6. Empirická část <ol style="list-style-type: none"> 6.1 Výsledky analýzy 7. Závěr 													
Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy): Dvě nejsledovanější hlavní zpravodajské relace vybraných televizních stanic (jedna veřejnoprávní a nejsledovanější komerční televize) ve čtvrtém čtvrtletí roku 2018, ve kterém došlo k větší fluktuaci reportáží o lidech zdravotně postižených.													

**Postup (technika) při zpracování materiálu:
kvalitativní obsahová analýza**

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

- MCCOMBS, Maxwell E. *Agenda setting: nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-591-2. (Tato kniha představuje jeden ze základních mediálních konceptů – mediální agendu a její nastolování. Kniha obsahuje mediální výzkumy a jejich kritické analýzou s ohledem na dopad mediální agendy.)
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4. (Základní publikace pro základní orientaci v mediálních konceptech. Velice užitečné je, že díky českým autorům akcentuje specifické prvky českého mediálního prostředí a poskytuje tak komplexní přehled o mediálních pojmech pro české prostředí)
- BERGER, Peter L. a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. ISBN 80-859-5946-1. (Tato kniha dvojice autorů Berger a Luckmann poskytuje náhled do jednoho ze základních sociologických konceptů, a to utváření objektivní a subjektivní reality.)
- SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení: pojednání o sociologii vědění*. 2., přeprac. vyd. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0827-8. (Tato publikace dodává potřebný základ informací o obsahové analýze médií a podává konkrétní příklad této analýzy na výzkumu, který se zabýval tzv. vánoční krizí v České televizi)
- JACKSON, Daniel. *Reframing disability?: media, (dis)empowerment, and voice in the 2012 paralympics*. New York: Routledge, 2015. ISBN 978-1-138-79723-9. (Publikace vystavená na paralympijských hrách v Londýně 2012 a jejich mediálního pokrytí. Během těchto her se objevilo v médiích mnoho handicapovaných sportovců a kniha zkoumá jejich mediální obraz a jeho dopad na publikum a společnost)
- TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7096-8. (Publikace Tomáše Trampoty popisuje faktory a proces vzniku zprávy, představuje koncepty, které ovlivňují podobu zprávy a také popisuje účinky zprávy na publikum.)
- PICKERING, Michael. *Stereotyping: the politics of representation*. New York: Palgrave, 2001. ISBN 978-0333772102. (Tato kniha kriticky shlíží na koncept stereotypizace. Podložený teoretickými koncepty a historickým vývojem tohoto fenoménu jej představuje na příkladu mnoha sociálních skupin.)
- NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice. *Ti druzí sportovci: mediální stereotypizace a rámcování handicapovaných v tisku v letech 1948-2008*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-802-4620-381. (Publikace doktorky Němcové Tejkalové se zabývá zobrazováním handicapovaných sportovců v médiích. V důsledku jejich závěru je pojmenovala Ti druzí)

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice. *Mediální stereotypizace a rámcování zdravotně handicapovaných sportovců*. Praha, 2011. 196 s. Disertační práce (Ph.D.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Prof. PhDr. Jan Jiráček, Ph.D.

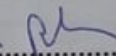
BRLÁČOVÁ, Monika. *Mediální stereotypizace a nálepkování zdravotně postižených v českých médiích a jejich dopad na publikum*. Praha, 2016. 97 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Alice Němcová Tejkalová, Ph.D.

HÝŘ, Marek. *Proměny zobrazování handicapovaných sportovců v tištěných médiích*. Praha, 2016. 123 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Alice Němcová Tejkalová,

Ph.D.

BAJEROVÁ, Žaneta. Osoby se zdravotním postižením a jejich mediální prezentace v České republice a v německy mluvících zemích [online]. Brno, 2012 [cit. 2019-05-22]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/dahos1/>>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Mgr. Lucie Procházková, Ph.D..

Datum / Podpis studenta/ky

31.5.2019

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

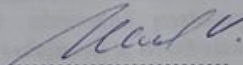
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Mgr. Veronika Procházková

31.5.2019

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTIŠKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.